

ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА

#428

ЛИСТ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ
ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

ЕКОЛОШКА РЕКОНСТРУКЦИЈА ТЕ ПЉЕВЉА

Термоелектрана као велико градилиште

► стране 4-7

ОБИЉЕЖЕНА 41. ГОДИНА
РАДА ТЕ ПЉЕВЉА

ИНВЕСТИЦИЈЕ ВРИЈЕДНЕ
100 МИЛИОНА

► стране 8-9

У ПОСЈЕТИ ХЕ ПИВА
ТОКОМ РЕМОНТА

ПЛАН ПРОИЗВОДЊЕ
ВЕЋ ОСТВАРЕН!

► стране 10-11

ЦИЈЕНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ
ЕНЕРГИЈЕ И РЕГИОНУ

НАСТАВЉЕН
ТРЕНД РАСТА

► стране 12-13

#428 САДРЖАЈ

ЛИСТ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

Предсједник Одбора директора
МИЛУТИН ЂУКАНОВИЋ

Руководилац Сектора за
корпоративне комуникације
ТОМАШ ДАМЈАНОВИЋ
tomas.damjanovic@epcg.com

Извршни директор
НИКОЛА РОВЧАНИН

Шефица службе за односе
са јавношћу и маркетинг
МИЛИЦА АБРАМОВИЋ
milica.abramovic@epcg.com

Главни и одговорни уредник
МИОДРАГ ВУКОВИЋ
miodrag.vukovic@epcg.com

Новинари
ТАТЈАНА КНЕЖЕВИЋ ПЕРИШИЋ
tatjana.perisic@epcg.com

МАРИЈА ВУКОТИЋ
marija.vukotic@epcg.com

ДРАГАНА Б. МИЈУШКОВИЋ
dragana.mijuskovic@epcg.com

Уредник фотографије
ЗОРАН ЂУРИЋ
zoran.djuric@epcg.com

Дизајн и припрема за штампу
БЛАЖО ВЕЉОВИЋ
veljovic.pg@gmail.com

Адреса редакције:

Улица Вука Караџића 2, Никшић

Тел/Факс:

040/204-223

е-mail:

list.epcg@epcg.com

веб сајт:

www.epcg.com

Издавач:

Електропривреда Црне Горе АД Никшић

Тираж:

1200

Штампа:

Grafo Group

18
Интервју:
Матија Медојевић, извршни
директор Берзе електричне
енергије (БЕЛЕН)

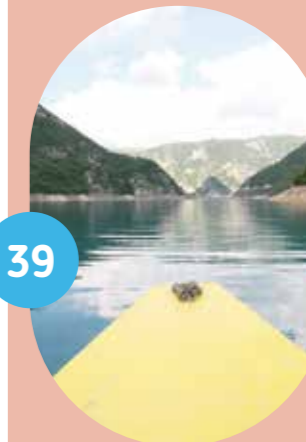
22
Реновирана
пословница ОЈС
Даниловград

15
Држава мора
радити на енергетској
независности

26
Ратко Вујединовић један
од добитника награде
за најбољег радника
ЕПЦГ у 2022.години

39
Путопис
Пива: Излет
који се памти

4

АКТУЕЛНО
Термоелектрана
као велико градилиште

12

ТЕМА БРОЈА
Настављен
тренд раста

8

АКТУЕЛНО
Инвестиције вриједне
100 милиона

20

СНАБДИЈЕВАЊЕ
Бољи услови,
виши ниво услуге

10

АКТУЕЛНО
План производње
већ остварен!

24

СНАБДИЈЕВАЊЕ
Све више
захтјева

28

АКТУЕЛНО
Ровчанин: Новац од еко накнада
усмјерити према грађанима

30

АКТУЕЛНО
Превентива
најбитнији дио

32

ЦРНА ГОРА
Нови минимални захтјеви
енергетске ефикасности и
методологија сертификавања
зграда

33

ЦЕДИС
У прошлој години знатно
побољшани коефицијенти
поузданости система 35
са свих страна

34

СА СВИХ СТРАНА

36

СПОРТ
Успјешан наступ на Купу
европских шампиона

36

СПОРТ
Двије бронзе
за СРК ЕПЦГ

37

ПУТОПИС
Пива: Излет који се памти

40

Тесла
Мудре мисли

41

Наградна игра

MI.SMO@EPCG.COM

Питајте, коментаришите, предлажите, сугеришите, укључите се у доношење одлука, утичите на дефинисање и реализацију стратешких циљева и развој Компаније. Ваше мишљење јако је важно. Адресе: mi.smo@epcg.com, интерни веб портал или у писаној форми преко писарнице.

ISSN
1805136

НИКШИЋ
ОКТОБАР
2023.

ЕКОЛОШКА РЕКОНСТРУКЦИЈА ТЕ ПЉЕВЉА

Термоелектрана као велико градилиште

Од почетка еколошке реконструкције, на градилиште су стигле двије, од укупно три шарже опреме из Кине. Вриједност пристигле опреме је 22.4 милиона еура. Трећа шаржа опреме, вриједности 13.1 милион еура, стићи ће у наредних мјесец дана, каже Зоран Шљукић, технички директор ЕПЦГ. Грађевински радови су у завршној фази, а почела је инсталација машинске и електро опреме. Прије зиме би се морали завршити сви архитектонски радови, како би се наставила уградња опреме и током зимског периода

Татјана Кнежевић Перишић

Еколошка реконструкција ТЕ Пљевља, вриједна више 70 милиона еура, једна је од највећих инвестиција у држави. Радови су почели 27. априла прошле године, а извођачи су Конзорцијум, кога чине кинеска компанија DEC International, Bemax, BBSolar и Пермонте. Највећи бенефит еколошке реконструкције је изградња постројења за одсумпоравање те постројења за денитрификацију, који ће драстично смањити концентрације штетних ма-

Веселин Секулић

терија. Планирана је, такође, изградња постројења за прераду отпадних вода, пригушивачи буке, постројење стартне котларнице, која ће бити резервни извор за даљинско гријање града.

Паралелно са овим великим радовима, ради се и пројекат топлификације града, чију прву фазу финансира ЕПЦГ, у вриједности од 2,5 милиона еура, док су друга и трећа фаза, планиране буџетом. Влада је овај пројекат прогласила пројектом од јавног интереса, чиме су убрзане све административне процедуре.

Октобар већ можемо означити као мјесец великих активности и радова у ТЕ.

Грађевински радови су у завршној фази, а почела је инсталација машинске и електро опреме на постројењу за одсумпоравање, расхладном торњу, постројењима за прераду отпадних вода и систему транспорта пепела и шљаке, каже Зоран Шљукић. Подсјећа на пристигле двије шарже опреме и најављује да је долазак треће шарже, у вриједности од 13.1 милион еура, најављен у наредних мјесец дана.

У наредном периоду је планирано да се, прије зиме, обави затварање свих објеката столаријом, као и да се заврше архитектонски и занатски радови, како би се уградња машинске и електро опреме могла обављати и током зимског периода, истиче Шљукић.

Што се тиче финансијске реализације пројекта, Шљукић наводи да је до краја септембра, извођач испоставио 14 фактура, са укупном вриједности изведених радова и испоручене опреме од 20.572.203,69 €, умањено за износ од 20% аванса и 10% задржане суме, па је за наплату фактурисан износ од 14.400.542,58 €.

Укључујући и прву авансну фактуру од 10.885.540,00 €, до сада фактурисани износ за наплату је 25.286.082,58€. На плаћање је доспјело и Извођачу уплаћено 22.738.626,83€ укључујући аванс, што је 41.78% вриједности уговора, који износи 54.427.700€ са ПДВ-ом, каже технички директор.

НОВИ РАСХЛАДНИ ТОРАЊ

Оно што привлачи највећу пажњу, кад дођете у ТЕ, је необични расхладни торањ. Умјесто високог димњака, који је рађен 1978. године, поставши једним од симбола града, сада ћемо имати

Дејан Мазалица

Почела инсталација машинске и електро опреме на постројењу за одсумпоравање, расхладном торњу, постројењима за прераду отпадних вода и систему транспорта пепела и шљаке

тора:

Цијели расхладни торањ је урађен од новог материјала, полипропилена, који је отпоран на корозију и има сјајне перформансе. По томе је пуно бољи од старог, који је пун азбестног материјала и није више еколошки прихватљив. Нови торањ ће радити помоћу вентилатора, шест ће бити укључено, док ће два бити у резерви. За разлику од старог торња, који иначе остаје ђе је и био, али ван функције, у новом торњу ће моћи да се интервенише кад буде требало и неће морати ТЕ да заустави производњу како би се, евентуално, ријешили неки проблем у торњу, каже Мазалица.

невјероватну грађевину, постављену хоризонтално, која ће радити уз помоћ-вентилатора!

Дејан Мазалица, руководилац Одржавања и радова, каже да је завршено преко 80% радова на изради торња; монтиране су спољашње оплоте, а остало је да се угради осам вентила-

Стари торањ иде у историју

Торањ у ТЕ Пљевља, почео је да се гради септембра 1978.године. Радници "Ватросталне" из Зенице, почели су тада бетонирање 250 метара високог димњака. У основи је уграђено 26 огромних стубова, који су 25 метара укупани у земљу. Пречник димњака је 22 метра, у круни 8 метара. Био је то, други по величини, торањ у бившој Југославији, одмах после димњака у ТЕ "Трбовље".

Када га гледате, примјећује се одређено ромбоидно избочење на једној страни; Дејан Мазалица нам каже да је то "Селмин трбух". -Ето и ми имамо неку Селму, прича нам Дејан стару пљеваљску причу. Наиме, када се градио овај монументалан торањ, радници су мало "побркали" слагање плоча; кад су радови одмакли, неко примијетио да ова једна страна и није баш права, но избочена. Одмах се звала шефица да каже хоће ли се рушити или да остане тако. Одлучено је да торањ буде мало "набуцен". Жена која је била "главна" на радилишту се звала Селма, а како је била и трудна, торањ се код становништва одмах "крстио" као Селмин трбух. И тако оста до данашњих дана. И "уђе" и у овај текст.

ПРИПРЕМНИ РАДОВИ ЗА ПРИМАРНИ ТОПЛОВОД У IV КВАРТАЛУ

ЕПЦГ, Управа за капиталне пројекте Црне Горе и Општина Пљевља, као равноправни партнери, раде на пројекту топлификације Пљеваља, каже Веселин Секулић, помоћник директора ФЦ Производња, члан пројектног тима за еколошку реконструкцију те пројект менаџер топлификације.

-Сама Информација о статусу пројекта је, да подсетим, усвојена од стране ресорног Министарства капиталних инвестиција, а уз подршку Владе, Управа за капиталне пројекте је задржала средства за реализацију управо овог, истиче Секулић.

-Ревизија Главног пројекта I фазе, дионице примарног топловода од ТЕ Пљевља до града, у дужини од сса 2,3 км је у завршној фази. Након позитивног извјештаја ревидента и стварања законских претпоставки са добијањем грађевинске дозволе, очекује се почетак припремних радова у IV кварталу 2023.године, а извођење радова у I кварталу 2024.године. Завршетак главног пројекта II и III Фазе-дионице примарног топловода до града, је услов за тендерски поступак (обавеза УКП) који ће обезбиједити новог Извођача за завршетак примарног топловода до града и стварање услова за гашење шест колективних котларница, капацитета до 10 MW, прецизира Секулић.

Што се тиче дијела посла у надлежности ЕПЦГ, Секулић каже да се већ изводе радови, везани за базни и помоћни извор топлоте за Топлификацију.

Након завршених грађевинских радова, изведени су радови на уградњи машинске опреме у пумпној станици за даљинско гријање. Такође је завршена пројектна документација на дијелу Стартне котларнице, у склопу пројекта Еколошке реконструкције, која ће бити помоћна котларница.

Обавеза општине Пљевља је да изврши припрему за гашење котларница у центру града и претварање котларница у подстанице. Према мојим информацијама, општина је започела активности, у координацији са ЕПЦГ и УКП, око израде пројектне документације за овај поступак, као и за пројектну документацију, везану за ширење секундарне топловодне мреже, истиче Секулић.

ТЕНДЕРИ ЗА МОДЕРНИЗАЦИЈУ ТУРБИНЕ И ОБЛОГУ ДИМЊАКА

Секулић подсећа на два велика пројекта у ТЕ, од којих се очекује много, у смислу поузданости и уштеда у производњи: на пројекат модернизације турбине и пројекат облоге димњака. Модернизацијом турбине ће доћи до повећања и нето ефикасности постројења, због напретка у аеродинамици лопатица, као и мањој потрошњи топлоте по kWh, мањем утршку угља, па самим тим, и малој емисији CO2 на годишњем нивоу. Сва ова побољшања ће, наравно, донијети и бенефите; трошкови, које ЕПЦГ плаћа за угаљ и емисије CO2, би били мањи за око 3,5 милиона еура годишње.

Завршен је тендер за пројекат облоге димњака и ту очекујемо брзо потписивање уговора са извођачем., истиче Секулић.

Иначе, унутрашња облога димњака се мијења да би се, након завршене еколошке реконструкције, димни гас из постројења за одсумпоравање, слао директно у димњак, без претходног догријавања, са температуре од 60 °C на 130°C. Постојећа обло-

У пројекту топлификације, уграђује се машинска опрема у пумпној станици за даљинско гријање. Завршена је и пројектна документација на дијелу Стартне котларнице.

га захтијева минималну температуру димног гаса од 125°C -130°C, што троши огромну количину топлотне енергије, од око 45 GWh годишње. Са уграђеном облогом димњака, не би било потребе за изградњом SGX постројења (за догријавање димног гаса паром), а сама инвестиција би се врло брзо отплатила.

ОБИЉЕЖЕНА 41. ГОДИНА РАДА ТЕ ПЉЕВЉА

Инвестиције вриједне 100 милиона

Највећи инвестициони циклус у ТЕ, “тежак” је 100 милиона еура, а еколошку реконструкцију чини осам цјелина. Наша кондензациона електрана, од првих киловата, који су “потекли” 21.октобра 1982. до данас, произвела је невјероватних 42,6 милиона MWh енергије. И ове године биљежи раст производње од 7.9% од плана и доказује како је заиста, стуб и темељ енергетског система Црне Горе

Татјана Кнежевић Перишић

Термоелектрана Пљевља је пролазила кроз различите фазе реконструкције и модернизације, које су неминовне за овако сложени производни објекат, казао је извршни руководилац подружнице **Мирко Мазалица**, отварајући пригодну свечаност, поводом 41. године рада. Он је нагласио да је наставак успјешног рада овог енергетског објекта, везан за испуњавање Директиве Енергетске заједнице везане за емисију димних гасова:

–Сходно томе, у току је реализација пројекта Еколошке реконструкције. Осим овог сложеног пројекта, у плану су и други пројекти, који су везани за замјену дјелова постројења, која раде 41 годину, са циљем поузданијег рада у дужем временском периоду. Зато сви запослени у ЕПЦГ, а посебно радници Термоелектране, извођачи радова и надзор, морају дати свој максимални допринос својим знањем и радом, а сваки озбиљнији пропуст реализације ових пројеката може са собом носити далекосежне негативне последице, како за фирму, тако и за град и за др-

Мирко Мазалица

Шљукић:Више цјелина еколошке реконструкције

Технички директор **Зоран Шљукић**, у видео презентацији, подсетио је да прва кондензациона електрана у Црној Гори, производи 225 MW електричне енергије годишње, користећи пљеваљски угљ, топлотне вриједности 9200 кЈ/кг.

Импонзантан је податак да је ТЕ Пљевља, од 21.10.1982. до 21.10.2023. произвела 42.669.363 MWh струје, остварила 231 409 сати рада и 363 старта!

Ове године је произвела 1.172 642 MWh, што је 44,4% укупне производње ЕПЦГ и 7,9% више од плана, казао је Шљукић. Говорећи о еколошкој реконструкцији, навео је да њу чини више цјелина: Одсумпоравање DeSOx, DeNox-отклањање азотних оксида, Постројење за прераду отпадних вода, Стартна котларница, Расхладни торањ, Транспорт пепела и шљаке-суви транспорт, Пригушивачи буке и Даљинско гријање града.

Буџет актуелних и планираних пројеката је око 100 милиона еура; тако је еколошка реконструкција вриједна 45 милиона еура, адаптација котла око 15 милиона, топлификација 2,5 милиона еура, замјена унутрашње облоге димњака 7 милиона, блок трансформатора 5 милиона еура и модернизација парног турбопостројења 25 милиона еура (све без пдв). Уколико успијемо све ово да урадимо, добићемо постројење за понос, поручио је Шљукић.

Зоран Шљукић

жаву, казао је Мазалица.

Извршни директор ЕПЦГ, **Никола Ровчанин**, рекао је да је Термоелектрана Пљевља, стуб и темељ енергетског система Црне Горе:

–То су потврдиле претходне тешке године енергетске кризе, када смо се ослањали на производњу Термоелектране Пљевља, која је, у одређеним мјесецима, досезала и 90 % укупне производње ЕПЦГ. Прије двије године, водили смо борбу за очување и наставак рада Термоелектране Пљевља, а менаџмент се изборио и победио да овај објекат опстане. На крилима те побједе, сада спроводимо један велики инвестициони циклус, највећи инвестициони циклус од отварања Термоелектране Пљевља. Сви ови пројекти вриједје више од 100 милиона еура, казао је Ровчанин.

–2021. године је оборен рекорд у континуитету рада од 163 дана. И ове године смо на добром путу да успоставимо нове производне рекорде. Све се то рефлектује и на финансије ЕПЦГ. Ове године ћемо имати историјски профит који се предвиђа на ниову од 100 милиона еура, али да сачекамо ових неколико мјесеци да видимо шта ће хидрологија донијети, поручио је он. Осврнуо се и на пројекат мХЕ Отиловићи и рекао да се припрема тендерска документација и скоро расписивање тендера. Што се тиче пројекта Топлификације Пљеваља, приводи се крају комплетан пројекат за трасу магистралног топловода; вјерујемо да ће Управа за капиталне пројекте финансирати и остатак трасе, имајући у виду да ми финансирамо прву дионицу, казао је Ровчанин.

Директор ФЦ Производња **Бојан Бордан**, рекао је да је доста новца уложено у пројекте у Термоелектрани Пљевља, али и да тек предстоје изазовни периоди:

–Менаџмент ЕПЦГ је донио стратешке одлуке и одлучио да инвестира у ТЕ са пројектом еколошке реконструкције, која представља почетак низа улагања у овај погон и предуслове за даље инвестиције. Очекујемо завршетак ревизије главног пројекта, а самим тим стичемо услове за добијање грађевинске дозволе, док смо одређене припремне радове извели. Реализацијом пројеката, створиће се услови за много здравију средину за живот и боравак у Пљевљима, рекао је Бордан.

Никола Ровчанин са награђеним радницима

Најбољи радници ТЕ за 2022. годину

Извршни директор Никола Ровчанин, уручио је награде најбољим радницима ТЕ Пљевља за прошлу годину: **Младену Потпари, Божидару Никовићу, Милошу Милићевићу, Ивици Јовићу и Кенану Цигуљину.**

Бождар је бравар, у машинском одржавању, углавном млинског и котловског постројења, који је у ТЕ од 2011.године.

–Награда, коју сам добио, је заједничка свих нас; нема индивидуалног посла, сви послови које ја радим су, у ствари, тимски, каже Бождар, додајући како су му колеге сјајне, да једни зависе од других и да је поносан што су га баш они предложили.

Кенан је помоћни радник у допреми угља, а како каже, послје 15 година рада на најтежим пословима, и није толико изненађен што је добио награду:

–Радим све могуће; што год има на допреми угља, радим, каже, уз осмијех. Додаје да у ланцу допреме угља, који прво иде на дробилу, па се транспортује тракама, па комбинованим уређајима даље до котловског постројења, сви раде шта стигну, од помоћног радника до инжењера:

–Било лјето, била зима, лед, посао мора да се одради, каже Кенан. Па што је изабрао такав посао, питамо: Е па зато што је ЕПЦГ: ЕПЦГ је мајка Црне Горе, каже Кенан.

Ивица је ватрогасац у Служби заштите и спасавања, а трећу годину је наш колега.

–ТЕ је заиста комплексан систем, у којем нико не може да функционише као јединка. Ту смо суочени са високим температурама, које могу направити проблем. Када се он деси, најважније је брзо реаговање. Да ли сам, ипак, задовољан? Ма “не бих ја ту ништа мијењао”, каже Ивица. **Младен** је аутоматичар на одржавању мјерно регулационе опреме. Каже да је њему и колегама, највећи посао током ремонта:

–Тада све морамо провјерити, расклопити, подесити и ако се добро уради ремонт, касније имате мање посла. Ту сам, непуне двије године; немамо старијих колега, што ми је жао, јер рад у ТЕ, без искусних људи, је тежи и одговорнији, али подржавамо једни друге, учимо, трудимо се, каже Младен.

Милош је руковаоц на термо команди, тачније котловског постројења и ради врло захтјеван посао.

–Котао је стар као термоелектрана, самим тим ту увијек има посла. С друге стране, у њему је притисак 180 бар, пара достиже температуру од 540 степени, па закључите колико су то ризични и опасни услови за људе који се “врзмају” околу, шаљиво илуструје Милош свој посао. Након десетак година рада у ТЕ Пљевља, Милош је мислио да ће награду добити неко старији, али каже да није изненађен што је он добитник.

У ПОСЈЕТИ ХЕ ПИВА ТОКОМ РЕМОНТА

План производње већ остварен!

Два мјесеца прије краја године, са два агрегата, ХЕ Пива је произвела око 724 GW електричне енергије, што је чак 96,5% од годишњег плана. Од 2.октобра је била у тоталном застоју, због редовног годишњег ремонта опреме и постројења, као и дијела радова пројекта Модернизације. Трећи агрегат се очекује на мрежи у мају наредне године

Татјана Кнежевић Перишић

Извршни руководилац електране Никола Даковић каже да су се 20 дана изводили сви ремонтни радови на агрегатима, опреми сопствене потрошње, опреми у разводном постројењу, затварачима, помоћним погонима у хидроелектрани.

Ремонтни радови обухватају: провјеру рада опреме, подешавање управљачких склопова, испитивање заштитних и управљачких функција, детаљан преглед и чишћење, замјена дијелова опреме који су предвиђени планом ремонта. Такође, планом ремонта предвиђена је и санација кавитационих оштећења на турбини агрегата А1 и А3, каже Даковић.

Што се тиче трансформатора, одрађе-

ни су сви ремонтни радови и Стручни тим ЕПЦГ је извршио пријем опреме у фабрици. У току је транспорт опреме до хидроелектране, а након што трансформатор буде у електрани, биће потребно 10-15 дана, како би агрегат А2 кренуо у експлоатацију, истиче Никола Даковић.

Додаје да се, паралелно са активностима у тоталној обустави, изводе радови на ремонту агрегата А1, кроз уговоре који су повјерени фирмама Електроремонт Суботица, JB Litostroj Power и АВВ.

Уговором са Електроремонтом, предвиђана је замјена изолације на половима ротора, замјена бијеле ковине на сегментним лежајевима, детаљно чишћење агрегата, преглед, санација и подешавање преостале опреме

генератора. Уговором са JB LP&ABB, предвиђена је замјена хидромашинске и електро опреме агрегата. Обим радова обухвата замјену управљачких и напојних ормара, који припадају агрегату А1 и њихово повезивање са постојећом опремом агрегата. Предвиђена је уградња прекидача 15,75 kV, мониторинг система на нивоу агрегата А1, као и реконструкција командне просторије електране, прецизира Даковић. Истиче да ће се завршетком овога уговора, заокружити један циклус модернизације, који ће омогућити рад производних агрегата, опреме сопствене потрошње и разводног постројења за дужи експлоатациони период.

Данило Рутешић, вођа ремонта, задовољан је обављеним радовима. У времену писања овог текста, обављали су се радови на санацији радних кола и финализовали радови на агрегату А3. Што се тиче агрегата А2, чекамо да се испоручи трафо, након чега је потребно, око двије недеље испитивања и проба, док га пуштимо у експлоатацију. Агрегат А1 је у ремонту, тамо до краја априла, док се његово пуштање у рад, ако се све планирано реализује, очекује почетком маја, каже Рутешић.

Поред ремонта, врши се и замјена комплетног Система управљања агрегата. Од фирми које учествују у ремонту, ту су екипе Литрострој-Љубљана, Минс-Панчево, Електроремонт-Суботица и Санација и испитивање -Београд, који заједно са нашим радницима, обављају веома добар посао, како би се сви дати рокови, испоштовали. Јако сам задовољан, остаје још да пуштимо агрегат А2, па ћу бити још задовољнији, каже Рутешић.

Директор фирме Санација и испитивање метала из Београда, Милан Миладинов појашњава да се његова фирма бави санацијом радних кола турбине по Србији и региону:

У ХЕ Пива радимо санацију кола турбине на А1 и А3, заједно са колегама из хидроелектране, ми као извођачи и они, као високообучени кадар за све врсте послова у оваквом постројењу.

Послије санације кавитационих оштећења, наваривањем, брушењем и полирањем, радна кола ће бити спремна, каже Миладинов. Додаје и то да су наша два агрегата А1 и А3 у солидном стању, те да ће, након ремонта, бити "као нови". Са осмијехом додаје да је већ пету годину у "Пиви":

Никола Даковић

Милан Миладинов

Данило Рутешић

Ивана Кандић

Мој отац је радио извођачке радове овдје код вас, 30 година, а ја сам само наставио, тако да сам као међу старим друговима. Односи моје екипе и ваших запослених су одлични, веома коректни, а заједничко нам је да се радови обаве у планираном року, како би ХЕ Пива поново била на мрежи, закључује Миладинов.

Ивана Кандић је млада инжењерка за електро послове и опрему:

Испитујемо заштитне и контролне уређаје на турбинском регулатору агрегата А3, као дијелу многобројних радова, који се, током ремонта, изводе у електрани. Мој је посао да учествујем у испитивању управо ових уређаја на далеководима, прекидачима и слично, појашњава Ивана за наш лист.

Крста Папића, пословођу електричара, само чујемо кроз уски простор, ограђен заштитном оградом, са натписом "Високи напон"; кратко објашњава свој дио посла:

Радимо шинске везе, које су доста оштећене. Оне се морају очистити,

а то је, баш због високог напона, немогуће урадити током године, једино током ремонта, када је тотална обуста-

ва. Врло су неприступачне, а и велики је напон ође, каже Папић. Други дио екипе ради ремонт гријача, и јако сам задовољан учинком рада моје екипе, јер сви планирани радови, које морамо обавити, теку по плану, закључује он.

Упркос свим проблемима у протеклој години, посебно око трансформатора, ХЕ Пива је већ на прагу да прекорачи годишњи план производње:

До почетка ремонта, дакле 2.октобра, ХЕ Пива је произвела 723 985,28 MWh, што представља 96,5% од планиране годишње производње! Стање у акумулацији: тренутна кота језера је 656,30 мнв, што представља енергетску вриједност акумулације од око 157.621,50MWh, са поносом каже први човек подружнице Никола Даковић за наш лист.

Крста Папић

ЦИЈЕНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ И РЕГИОНУ

Настављен тренд раста

У различитим земљама постоје различити тарифни модели, различити додатни трошкови, различите стопе ПДВ-а. Сходно томе анализирани су цијене електричне енергије у Црној Гори и земљама региона. Према доступним подацима Црна Гора је једина земља гдје је цијена електричне енергије остала непромијењена упркос неповољним условима у Европи у последњих пар година

Марија Вукотић
Драгана Б. Мијушковић

Електропривреда Црне Горе тежи да не дође до поскупљена струје грађанима. Претходне двије године биле су веома изазовне, имајући у виду глобалну енергетску кризу која се рефлектовала енормним растом цијена струје на берзи. Ипак, Електропривреда је једина енергетска компанија у Европи која је у таквим околностима успјела да кумулативно оствари три параметра: не повећа цијене струје грађанима, не користи ни један цент државног новца, оствари профите у пословању, казао је Никола Ровчанин, извршни директор Електропривреде.

Јавност треба да зна, да у рачину за струју ЕПЦГ учествује са око 40%, а то је активна енергија. Дакле, рачун не зависи само од ЕПЦГ. Наша теза да не повећавамо цијену активне енергије заснивала се на одржавању повјерења и редовне наплате која је око 100% и коју смо одржали – објашњава Ровчанин.

Редовност уплата корисника је од кључне важности за компанију. Црна Гора је имала највећи раст економије у Европи од 6,9 одсто. На раст је доминантно утицала производња струје, готово 50% укупног извоза државе. Хидрологија је свакако утицала на производњу електричне енергије, али оно што је кључно – погонска спремност производних објеката ЕПЦГ који биљеже рекорде у остварењу планова и континуитету рада. Узалуд би била хидрологија, да производни објекти не одговоре задатку. Али су заиста не само на висини задатка, него на понос држави.

Ровчанин је подсетио да Електропривреда плаћа вишемиллионске износе за такозвану "Г компоненту" и обавезе према ЦОТЕЕ-у. Сматра да су

Никола Ровчанин

ови издаци велики, далеко већи од европског просјека, па би се њиховим умањењем дио могао евентуално усмјерити законским механизмима ЦЕДИС-у, како би се санирала разлика у цијену набавне и продајне, за губитке на мрежи.

ЦЕДИС је од енергетске кризе претрпио највећу штету. Међутим добром организацијом и пословањем, континуирано смањује губитке на мрежи, брзим интервенцијама отклања кварове и паралелно улаже у мрежу.

На жалост, немогуће је да се неки производ, па и струја купује по већој, а продаје по мањој цијени, а да се при томе оствари профит. То је просто немогуће.

ЦЕДИС који је регулисана дјелат-

ност у оваквим околностима предао је Регулаторној агенцији за енергетику захтјев за ново усклађивање цијена из ставке губитака на мрежи. Како Ровчанин каже РАЕ ће одлуку донијети 1. децембра, а ту одлуку не може да прејудуцира, и каже да треба сачекати надлежни државни орган.

Скупштина акционара, одобрила је ЦЕДИС-у на име докапитализације 21,6 милиона еура који износ је уплатила ЕПЦГ. Ово су мјере скупштине акционара ЕПЦГ којим се помаже ћерки фирми која је због глобалне кризе трпјела штету. Да су грађанима испостављани рачуни по тржишним цијенама били би неколико пута већи. Овако, струја је готово једини производ који држи исту цијену више од деценије. Свјесни смо доприноса ЕПЦГ у досадашњем пословању на инфлаторна кретања у земљи казао је Ровчанин.

УПОРЕДНЕ АНАЛИЗЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У РЕГИОНУ

Цијена електричне енергије у Црној Гори крајем октобра је износила 10,46 центи са урачунатим ПДВ-ом, у Хрватској је цијена 14,38 центи, у Србији 9,76 центи, а у Албанији 9,4 центи.

Цијене по којима ЕПС АД продаје електричну енергију крајњим купцима на гарантованом снабдијевању су регулисане. Формиране су на основу Методологије за одређивање цијене електричне енергије за гарантовано снабдијевање, а сагласност на њихову примену даје Агенција за енергетику Републике Србије.

Цијена електричне енергије за купце на гарантованом снабдијевању (домаћинства и мали купци) од 1. новембра 2023. године биће већа за осам одсто у складу са одлуком на коју је сагласност дала Агенција за енергетику Републике Србије.

Исти случај је и са скупим киловат-часом у најјефтинијој зеленој зони, који са 8,336 динара поскупљује на 9,109 динара, односно са 0.071 еура на 0.077 еура.

По тарифама из такозване зелене зоне обрачунавају се киловат-часови до потрошње од 350 KWh.

Када потрошња домаћинства премаши овај број киловат-часова, улази се у плаву зону, гдје се KWh јефтине струје сада обрачунава по цијени од 3,126 динара, а од новембра ће по 3,416 динара. KWh скупе струје у плавој зони поскупјеће са 12,504 на 13,6638 динара.

KWh се обрачунавају у плавој зони све до утрошка од 1.600 KWh. Све преко тога улази у – црвену зону. Тренутна цијена јефтиног црвеног киловат-часа је 6,252 динара, а будућа – 6,8319 динара. Скуп црвени KWh тренутно кошта 25,008 динара, а од новембра ће бити 27,3276 динара.

Електропривреда Србије позвала је грађане да уштедом електричне енергије и рационалном потрошњом остварују попусте на рачунима за електричну енергију и позивају грађане слабијег материјалног стања да могу да се пријаве за статус енергетски угроженог купца према важећој Уредби о енергетски угроженом купцу.

Осим цијене струје, од 1. новембра у Србији, грађани ће скупље плаћати и гас за 10 одсто више. Међународни монетарни фонд, у оквиру аранжмана са Србијом, од 1. маја 2024. захтијева још једно повећање цијена енергената, у истим процентима – најмање осам одсто за струју, а минимално 10 одсто за гас.

Према подацима Државног завода за статистику, у првој половини 2023. просјечна цијена струје домаћинства у Републици Сјеверној Македонији износи 6.737 денара по KWh (0,11 еура по KWh), што представља повећање од 3,9% у односу на другу половину 2022. године.

Просјечна цијена електричне енергије без пореза на додатну вриједност за крајње потрошаче, осим домаћинства, креће се од 6.980 до 11.744 денара по KWh према групама потрошача.

Просјечна цијена природног гаса без пореза на додатну вриједност за крајње потрошаче, искључујући домаћинства, креће се од 40.357 до 57.790 денара по нм3 према групама потрошача.

Просјечна малопродајна цијена природног гаса за домаћинства је 69.614 денара по нм3.

Двије године након укидања, Сјеверна Македонија планира да поново uvede јефтинију дневну струју за домаћинства, између 13 и 15 часова.

Електродистрибуција ће морати ручно да прилагоди стара електрична бројила како би поново почела да обрачунава нижу дневну тарифу, најавио је председник Регулаторне комисије за енергетику и водне услуге (РКЕ) Северне Македоније Марко Бислимоски. Он је у интервјуу за македонски портал

Пари рекао да ће такав период бити поново уведен 1. децембра, између 13 и 15 сати.

Домаћинства су од октобра 2017. до почетка 2022. имала нижу поподневну тарифу, када су је укинула због поскупљења струје.

У оквиру мјера подршке малим потрошачима током енергетске кризе снижен је порез на додатну вредност на струју, али ће сада 1. јула бити повећан са 10 на 18 одсто.

Просјечно повећање рачуна биће благо, јер ће од четири постојеће тарифе бити смањене две, кажу у Влади.

ОДЛУКУ
о регулисаној цијени електричне енергије за гарантовано снабдевање

1.
Овом одлуком утврђује се регулисана цијена електричне енергије за гарантовано снабдевање на територији Републике Србије.

2.
Цијена електричне енергије исказана је по тарифама утврђеним Методологијом за одређивање цијене електричне енергије за гарантовано снабдевање („Службени гласник РС”, бр. 84/14, 109/15, 105/16, 99/18, 158/20, 75/22 и 141/22) и то:

Категорија купца	Тарифе	Јединица мере	Динара за јединицу мере
1	2	3	4
1. Потрошња на ниском напону	"трошак гарантованог снабдевања"		160,6695
	"обрачунска снага"	kW	652,7933
	"преиспирна снага"	kW	1.705,5866
	"виша дневна тарифа за активну енергију"	kWh	13,0263
	"нижа дневна тарифа за активну енергију"	kWh	4,3421
	"реактивна енергија (cosφ=0,95)"	kvarh	1,1303
	"преиспирна реактивна енергија (cosφ<0,95)"	kvarh	2,2606
2. Широка потрошња	"трошак гарантованог снабдевања"		160,6695
	"обрачунска снага"	kW	54,2580
	Активна енергија:		
	"једнотарифно мерење-зелена зона"	kWh	7,9706
	"једнотарифно мерење-плава зона"	kWh	11,9558
	"једнотарифно мерење-црвена зона"	kWh	23,9117
	"виша дневна тарифа-зелена зона"	kWh	9,1092
	"нижа дневна тарифа-зелена зона"	kWh	2,2773
	"виша дневна тарифа-плава зона"	kWh	13,6638
	"нижа дневна тарифа-плава зона"	kWh	3,4160
	"виша дневна тарифа-црвена зона"	kWh	27,3276
	"нижа дневна тарифа-црвена зона"	kWh	6,8319
	"виша дневна тарифа-зелена зона"	kWh	9,1092
	"нижа дневна тарифа-зелена зона"	kWh	2,2773
управљана потрошња	"виша дневна тарифа-плава зона"	kWh	11,6144
	"нижа дневна тарифа-плава зона"	kWh	2,9036
	"виша дневна тарифа-црвена зона"	kWh	23,2284
	"нижа дневна тарифа-црвена зона"	kWh	5,8071
	"виша дневна тарифа-зелена зона"	kWh	2,2773
управљана потрошња са посебним месецним (ДУТ)	"нижа дневна тарифа-зелена зона"	kWh	3,4160
	"нижа дневна тарифа-плава зона"	kWh	6,8319
	"нижа дневна тарифа-црвена зона"	kWh	160,6695
3. Јавно осветљење	"трошак гарантованог снабдевања"		9,7138
	"активна енергија-једна расвета"	kWh	9,7138
	"активна енергија-светлеће расвете"	kWh	14,5707

3.
Ова одлука, по добијању сагласности Агенције за енергетику Републике Србије, објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. новембра 2023. године.

СКУПШТИНА ЕПС АД БЕОГРАД
Облашћени представник Оснивача
Дубрава Ђедовић Хандановић

ЕПС АД Београд
Број 12.01. - 86999/0 2023
у Београду,
16.10.2023

Одлука о регулисаној цијени ЕПС-а

ДОМАЋИНСТВА ЋЕ ДОБИТИ ПАМЕТНА БРОЈИЛА

Не уводимо јефтину тарифу из политичких разлога, већ због сигнала цијена за струју на свим берзама у Европи, укључујући и нашу“, истакао је Бислимоски. Али можда неће сви добити тај попуст у исто вријеме, јер нека домаћинства имају застарјела бројила, објаснио је он. Оператер дистрибутивног система је одговоран за интензивну замјену старих уређаја паметним бројилима о свом трошку, нагласио је челник регулаторног тијела Сјеверне Македоније.

Први човјек РКЕ сматра да је рано говорити да ли ће доћи до даљег појефтинјења струје у Европи, али не вјерује да се може очекивати драматично поскупљење. Према прогнозама, истакао је он, цијена струје ће 2024. године бити 160 еура по MWh. У марту 2023. је било 120-130 еура, у априлу 110-120 еура, тако је било у мају, јуну и јулу, али остаје да се види како ће бити до краја године.

Такође је потребно прилагођавање у издавању фактура и софтвера, рекао је Бислимоски. Тарифе су тренутно ниже само ноћу, од 22.00 до 07.00 часова, а недељом током цијелог дана. Увођењем јефтине тарифе мислим да ћемо имати најнижу цијену струје у Европи, рекао је Бислимоски за Нову Македонију.

Слично као у Македонији, и Србија има блок тарифе са различитим цијенама. Најјефтиније су првих 175 киловат сати, и по јефтиним и скупим тарифама, затим су скупљи следећи после 625 киловат сати, а свака потрошња преко 800 киловат сати, по јефтиним и скупим тарифама, драстично је скупља. На потрошену струју у Србији плаћају се акциза од 7,5 одсто и ПДВ од 20 одсто, као и радиодифузна такса, али су рачуни опет мањи него у Македонији.

РАЗЛИЧИТЕ ЦИЈЕНЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ И РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ

За утрошених 200 киловат сати скупе и 200 киловат сати јефтине струје у Републици Српској породица ће морати да плати 61,95 конвертибилних марака, односно 31,7 еура, показује калкулатор Агенције за енергетику Републике Српске.

Марко Бислимоски

За исту струју Федерација БиХ ће морати да плати 65,22 конвертибилне марке или 33,3 еура, показује калкулатор Електропривреде БиХ. ПДВ на струју у Босни и Херцеговини износи 17 посто.

Електропривреда БиХ у периоду јануар-септембар 2023. године, остварила је негативан финансијски резултат у износу 50 милиона КМ. Тренд негативног пословања узрокованог енергетским, ценовно-трошковним и другим околностима, биће настављен и до истека године, наводе из Електропривреде БиХ.

Влада ФБиХ и ресорно министарство су информисани о неизбјежном негативном финансијском пословању компаније у току године. Упркос наведеним и другим разлозима који су представљали оптерећење у функционисању компаније и изазвали негативне финансијске ефекте, Електропривреда БиХ је обезбјеђивала стабилно и поуздано снабдијевање својих купаца електричном енергијом без редуцирања у испоруци, измиривала све законом прописане обавезе и уговорене обавезе према купцима и добављачима, поручују из Електропривреде БиХ, преносе медији.

Према анализама које је радио Дојче Веле, власти у Албанији нијесу објавиле калкулатор за обрачун утрошене струје, па су анализу правили на основу породичног рачуна за струју у које су

имали увид. Породица која у Албанији троши 400 киловат сати струје мора да плати 6.820 лека, односно 63,8 еура. Један киловат сат је 14 лека, ПДВ је 20 одсто, а плаћа се још 100 лека као накнада за коришћење уређаја.

С обзиром да је просјечна плата у Албанији око 500 еура, породица ће за струју морати да плати скоро 13 одсто плате.

ВЛАДА ХРВАТСКЕ ОГРАНИЧИЛА ЦИЈЕНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Влада Хрватске је у склопу новог пакета мјера за заштиту домаћинства и економије од раста цијена, цијене струје за грађане, економију и институције истакла да остају исте.

У склопу новог пакета мјера, од 1. октобра па идућих шест мјесеци цијена струје остаје иста за што држава Хрватска издваја 288 милиона еура.

Цијена електричне енергије за домаћинства остаје иста, нагласио је премијер Хрватске Андреј Пенковић, с тим да је полугодишњи праг повишен с 2.500 киловат сати на 3.000 киловат сати.

То значи, појаснио је, да домаћинства могу потрошити више струје по повољнијој цијени. Ова се мјера, додао је, односи на 2.214.236 мјерних мјеста, а вриједи 102 милиона еура.

Татјана Кнежевић Перишић

Објашњавајући почетну премису о потреби постизања енергетске независности, Кривокапић каже како смо имали прилике да видимо „дивљање“ цијена енергената, првенствено због рата у Украјини, али и због свих других екстремних дешавања у свијету:

Јер сва тржишта су повезана и било који гео-политички догађај има велики утицај на њих. Тренутна ситуација у Израелу је подигла цијену електричне енергије за следећу годину за 20 %. Енергетска криза још увијек траје, а дужа и мало екстремнија зима у Европи, условиће дефицит енергената, а самим тим и енормни раст цијена. Једно је сигурно: да је енергетска равнотежа веома лабилна и да све државе морају да раде, првенствено на енергетској независности, док ће, очито, енергетска транзиција ипак морати мало да сачека. Кривокапић истиче да од почетка године, имамо тренд пада цијена на велетржишту Европе, па су цијене од рекордних из 2022. године, дошле на прихватљиву нормалу:

Примјера ради, просјечна остварена цијена на НУРХ берзи за БАНД профил, је 110,99 €/MWh. Присјетићемо се да се током децембра прошле године, 2023. година трговала по цијени од око 300 €/MWh. Razlog пада цијена можемо тражити у више фактора: блага зима 22/23, мања потрошња електричне енергије, мања потрошња енергената, првенствено гаса. Европа је, у првом и другом кварталу године, консолидовала снабдијевање гасом, дошло је до експанзије у изградњи нових мегавата из ОИЕ, али су поново покренуте и неке давно заборављене електране на бази угља, нафте и нуклеарне енергије, подсјећа Кривокапић.

С друге стране, остварене хидролошке прилике су биле веће од плана, па је самим тим, на Балкану било пуно расположиве енергије из хидроелектрана, које је упоредо пратила и производња из вјетроелектрана. А већа понуда, директно за последицу има и пад цијена на велетржишту, каже он.

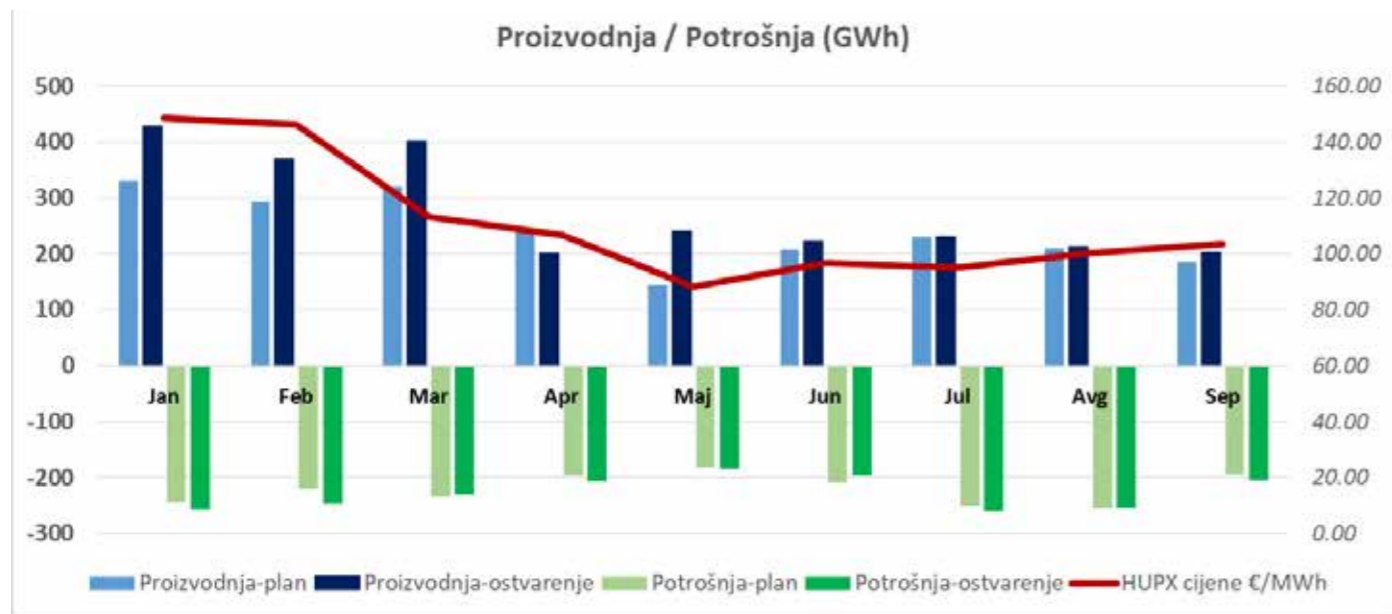

Дарко Кривокапић

ЕНЕРГЕТСКИ БИЛАНС ЕПЦГ НА ПОЧЕТКУ ЧЕТВРТОГ КВАРТАЛА

Држава мора радити на енергетској независности

Најновији сукоб на Блиском Истоку, који је довео до скока цијене струје, као и трајућа енергетска криза, показују нам да морамо радити на енергетској независности, прије него на транзицији, мишљења је извршни руководилац Дирекције за трговину енергијом Дарко Кривокапић. Позиција ЕПЦГ-а је у овом моменту добра, узимајући у обзир снабдијевање електричном енергијом наших потрошача, остварену производњу, као и однос оствареног извоза и увоза електричне енергије. Биће и боља, уколико временске прилике „дозволе“ већу хидро производњу, а ако производња буде и на нивоу просјека, 2023. година ће бити запамћена као рекордна пословна година за нашу компанију, каже Кривокапић

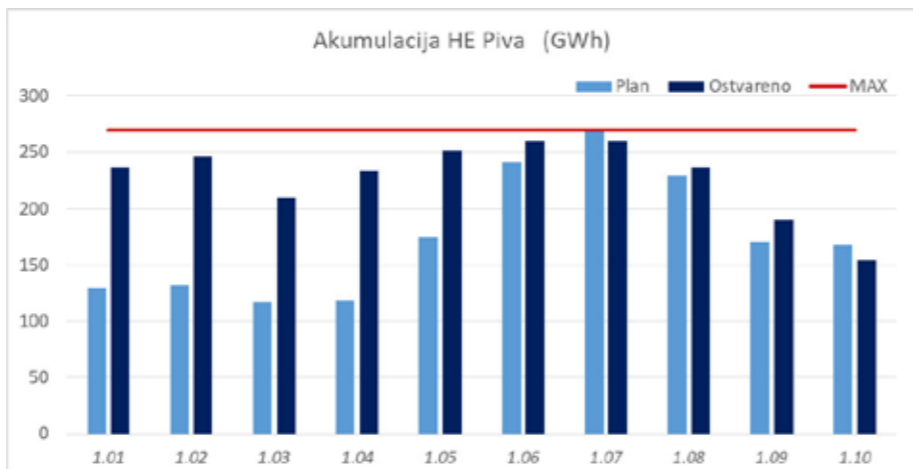
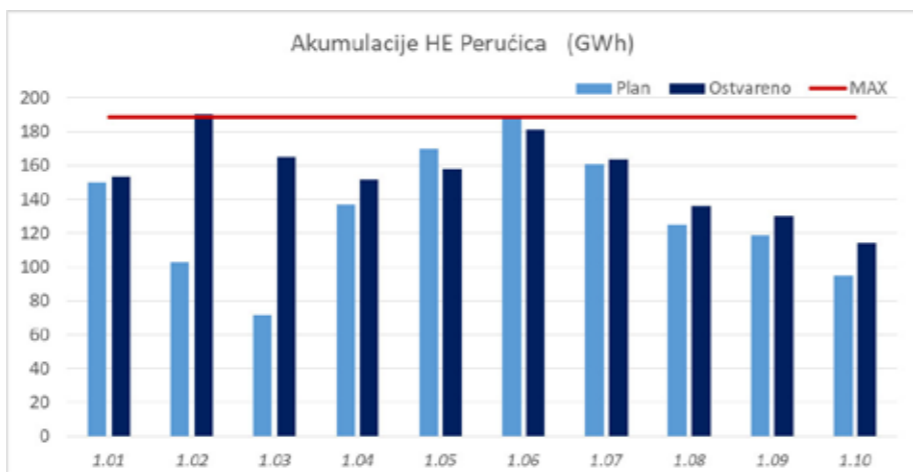
ТРИ ЕЛЕКТРАНЕ РАДИЛЕ ИЗНАД ПЛАНА

Најбољи показатељ рада наше три електране, у претходних девет мјесеци, дат је у графикаону, гдје је евидентирана планирана и остварена производња и потрошња по мјесецима, као и остварене цијене на HUPX берзи за БАНД профил.

Остварена производња ЕПЦГ електрана за девет мјесеци 2023. године је 2.514 GWh, што је 13 % више од плана, док је за исти период потрошња на нивоу 2.034 GWh што је за 2,5% више од плана. Већ постаје уобичајно да највећа потрошња током године буде остварена током љетњих мјесеци – јул и август.

Тако је, каже Кривокапић, ХЕ Перућица произвела 705,6 GWh електричне енергије, што је 13 % више од плана. Током девет мјесеци, ХЕ Пива је остварила производњу 722,6 GWh, што је 37 % више од плана, док је ТЕ Пљевља произвела 1.082 GWh, што је 7 % више од плана из Биланса ЕПЦГ.

- Тренутно стање акумулација су на нивоу нешто више од плана из Електроенергетског Биланса, па су акумулације ХЕ Перућица за 13 GWh изнад плана (83 GWh), док је акумулација ХЕ Пива на нивоу Плана (158 GWh). На графикама који слиједе су дати нивои акумулација ХЕ Перућица и ХЕ Пива на први у мјесецу.

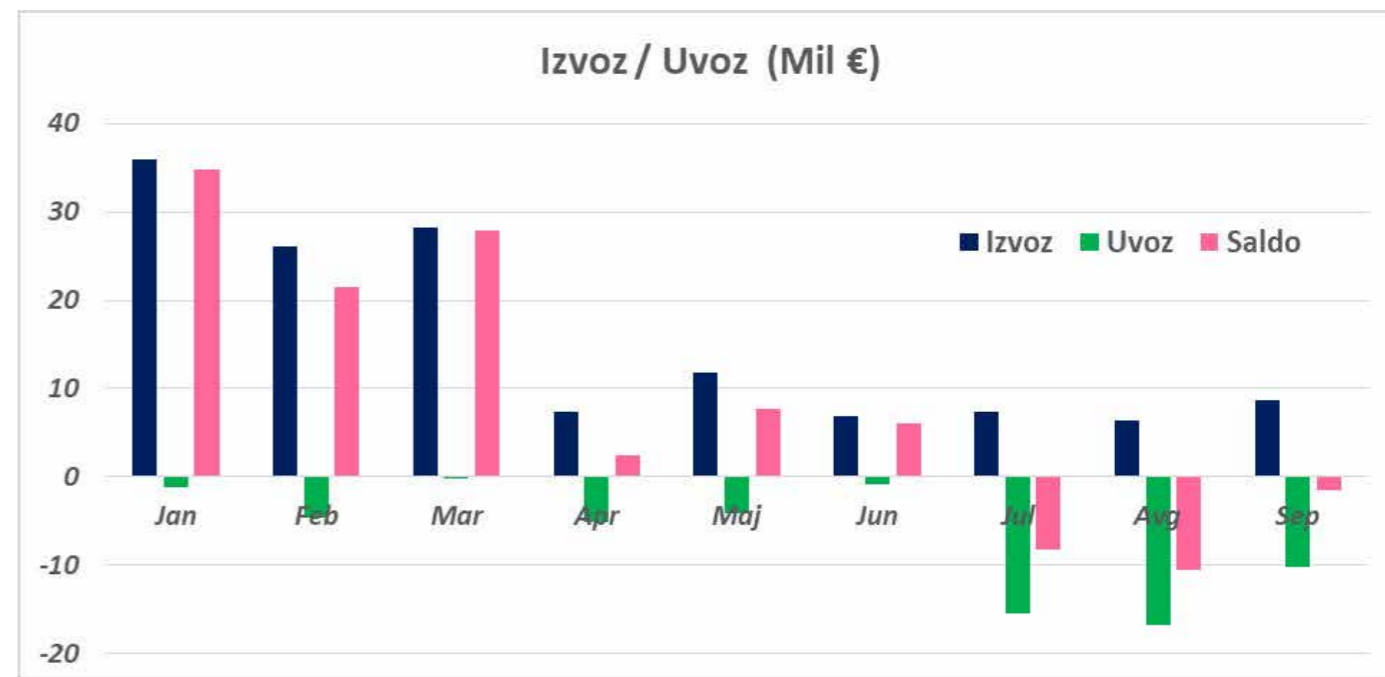

ИЗВОЗ ПРЕКО 138 МИЛИОНА ЕУРА СТРУЈЕ, УВОЗ 58 МИЛИОНА

Како су цијене на велетржиштима електричне енергије наставиле пад из 2022. године све до средине маја, када је дошло до стагнације, током љета и услед повећања потражње, цијена електричне енергије се „заустила“ на

прихватљивој просјечној цијени од 100 €/MWh.

- Високе цијене из првог квартала су нам омогућиле да наше вишкове из производње, валоризујемо кроз продају тј. извоз. Иако је током априла производња била нешто испод плана, хидролошке прилике током маја и јуна су нам омогућиле да „безболно“

прођемо период, када је ТЕ Пљевља у ремонту, као и да припремимо акумулације и спремно дочекамо љето. Остварени извоз електричне енергије за посматрани период је, тако, износио 931 GWh, вриједности 138,8 мил €, док је истовремено увезено 389 GWh електричне енергије, вриједности 58,5 мил €. На графику који слиједи је дат преглед извоза и увоза по мјесецима изражен у еурима.

ОЧЕКУЈЕМО ОДЛИЧНУ ПОСЛОВНУ ГОДИНУ

- Пред нама је четврти квартал, у којем првенствено очекујемо већу хи-

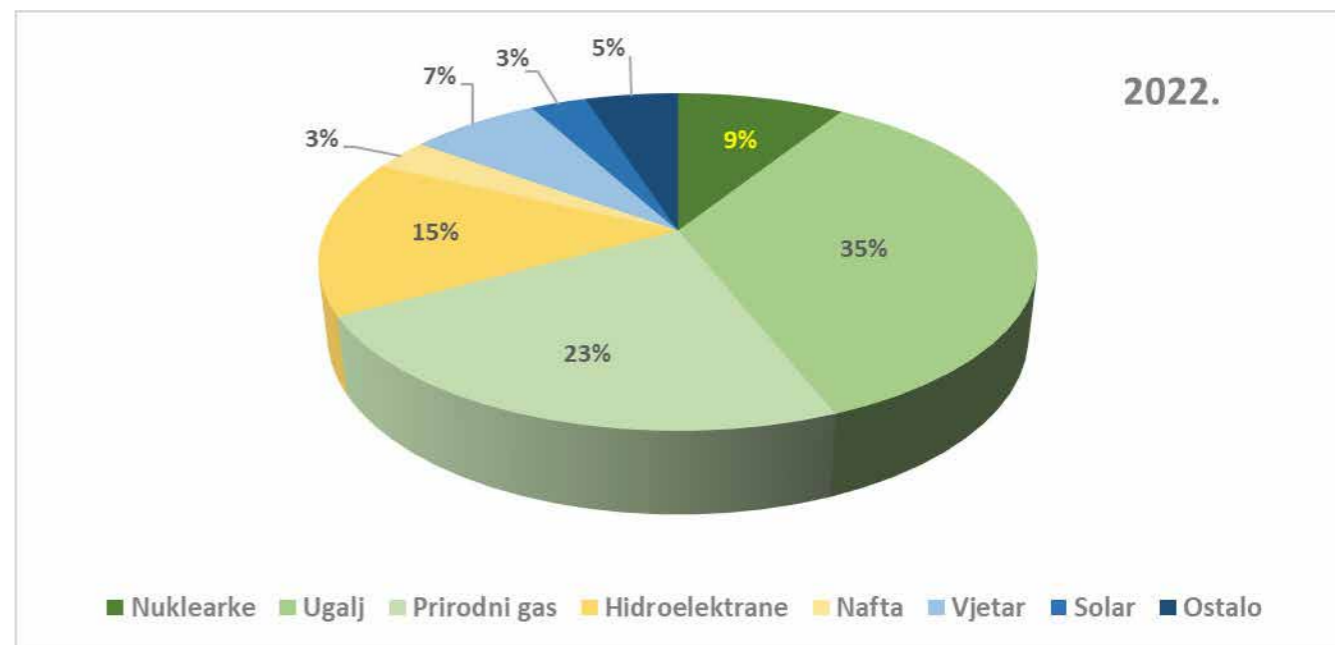
дро-производњу, а самим тим и поправљање финансијског салда за текућу годину. Ако производња буде и на нивоу просјека, 2023. година ће бити запамћена као рекордна пословна за нашу компанију, каже Дарко Кривокапић. На питање како прогнозира кретање цијена, Кривокапић каже:

- Изазовно је прогнозирати само кретање цијена електричне енергије као и креирати стратегију пословања, како за крај ове тако и за пословну 2024. годину. Преглед за прошлу годину показује, да на нивоу свијета, 85 % електричне енергије је из необновљивих извора, да је у паду само производња из нуклеарних електрана и нафте. Обновљи-

ви извори су у порасту, солар покрива 5%, вјетар 7 % али то је свега 15 % потреба и потребна су огромна средства и ресурси, како би се замијенила електрична енергија из угља.

Већ сам истакао, кретања на глобалном нивоу су турбулентна, непредвидљива, условљавају драстичне промјене, које се одражавају на велетржишта електричне енергије, па самим тим и на наше.

Мислим да је рјешење у томе да свака држава уради све што може, како би постигла енергетску независност, када би ти удари били неупоредиво лакши од постојећих, закључује Дарко Кривокапић за наш лист.

МАТИЈА МЕДОЈЕВИЋ, ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР БЕРЗЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ (БЕЛЕН)

Ликвидна црногорска берза користиће и Електропривреди

Могућност за побољшање резултата кроз трговину на црногорској берзи има и ЕПЦГ, јер се додатно могу побољшати услови за наставак одговорне политике ка потрошачима коју иста спроводи, а што је у времену опште инфлације можда и најзначајније у читавој причи

Драгана Б. Мијушковић

Берза електричне енергије (БЕЛЕН) убрзано ради на испуњењу услова за добијање НЕМО статуса, који је предуслов за улазак у процедуру спајања тржишта али и обавеза која је преузета ка Сектераријату Енергетске заједнице, рекао је у интервјуу за наш часопис извршни директор Берзе електричне енергије у Црној Гори Матија Медојевић.

Берза електричне енергије (БЕЛЕН) основана је 2017. године, од стране ЕПЦГ, ЦГЕС и ЦОТЕЕ. Колико сте задовољни радом овог државног предузећа, на чијем сте Ви челу?

Пут успостављања дан унапријед тржишта које чини срж пословања наше компаније, није било лак и једноста-

ван, а током њега нам на руку нису ишле неке ствари на које нисмо могли утицати, попут кризе са ковидом и одустајања Nord Pool-а 2020. године од стратешког партнерства.

Ипак, уз труд и упорност свих који су укључени у овај пројекат, дошли смо до тренутне ситуације која је врло повољна. Берза електричне енергије на дан-унапријед тржишту, након непуних шест мјесеци функционисања већ има регистрованих 22 учесника, са просјечном дневном количином трговања од 1007,1 MWh односно укупно око 170 GWh од када је тржиште покренуто. Поред комерцијално атрактивног времена за затварање понуда (gate closure) које је на дневном нивоу у 10:15, добром моменту у којем се налазимо допринијела је и захтјевна вишемјесечна промоција коју смо имали, обзиром да смо у току године имали прилике да о

нашој компанији и услугама које нудимо говоримо на престижним конференцијама широм региона (Бања Лука, Београд, Требиње) али и Европе (ETCSEE у Бечу, Атински форум). Поред наведеног, на берзи се сходно Закону о енергетици путем дугорочног тржишта набављају и губици на преносној и дистрибутивној мрежи, док испитујемо тржиште када је у питању и евентуално укључивање неких нових производа за које буде постојало интересовање.

Шта домаћа берза доноси другим произвођачима електричне енергије у Црној Гори, попут власника МХЕ који су изашли из система подстицаја?

Имајући у виду да је цијена електричне енергије често већа него што је некада била у систему подстицаја, власници МХЕ имају прилику да из-

Берза електричне енергије д.о.о.	
Број учесника на берзанском тржишту Црне	22
Укупна количина на дан унапријед тржишту (закључно са 11.10.2023.)	170,2 GWh
Просјечна дневна количина на дан унапријед тржишту (закључно са 11.10.2023.)	1007,1 MWh
Просјечна цијена на дан унапријед тржишту (закључно са 11.10.2023.)	97,03 €/MWh
Промет на дан унапријед тржишту (закључно са 11.10.2023.)	16,51 милиона €
Укупна количина на дугорочном тржишту (од децембра 2020. до 11.10.2023.)	1130,3 GWh

Табела: Закључно са 11.10.2023.

ласком на конкурентно тржиште остваре већи профит него што је то раније био случај. За то на располагању имају више модалитета, попут оног за који већ постоји примјер код нас, а то је да се та продаја врши преко посредника, док у региону постоје примјери гдје МХЕ директно продају електричну енергију као учесници на берзи. У сваком случају, чињеница је да постојање опције да се електрична енергија директно прода на домаћем тржишту без додатних трошкова извоза, представља подстицај за нова улагања у ОИЕ али и битан сегмент на путу ка зеленој транзицији за коју се очекује да тек узме замаха у наредним годинама.

Колико је енергетским субјектима из Црне Горе боље да тргују на црногорској берзи у односу на иностране берзе?

Постојање домаћег тржишта ствара додатну прилику за све субјекте из Црне Горе да кроз већу понуду и потражњу постигну и бољу цијену, како за продају тако и за евентуалну куповину. Поред тога, већ је напоменуто да су и трошкови пласмана енергије мањи, обзиром да не постоје неки издаци као када је у питању излазак на стране берзе. Могућност за побољшање резултата кроз трговину на црногорској берзи има и ЕПЦГ, јер се додатно могу побољшати услови за наставак одговорне политике ка потрошачима коју иста спроводи, а што је у времену опште инфлације можда и најзначајније у читавој причи. Наравно, након маркет coupling-а ове могућности ће бити значајно веће и огледаће се кроз већу ликвидност тржишта, што је и главни параметар успјешности функционисања берзи попут наше.

БЕЛЕН убрзано ради на испуњењу услова за добијање НЕМО статуса, као и за

спровођење спајања тржишта. Да ли можете да објасните које су процедуре и гдје у овом моменту видите простор за напредак? Шта су планови БЕЛЕН-а у наредном периоду?

БЕЛЕН је тренутно усмјерен на испуњавање услова за стицање статуса Номинованог оператора тржишта електричне енергије (НЕМО), што је предуслов за улазак у процедуру спајања тржишта али и обавеза која је преузета ка Сектераријату Енергетске заједнице. Након тога, неопходно је на високом нивоу заузети јасан стратешки правац у ком смјеру спајање тржишта треба да иде, а према тренутном стању, опције

су Италија или Србија. Успостављање дан-унапријед тржишта али и спајање са неким од сусједних је препознато и у оквиру преговарачког поглавља 15 са ЕУ, па с тим у вези очекујемо подршку свих релевантних субјеката када су наредне активности у питању.

Осим у Црној Гори, ове године покренуте су берзе и у Албанији и Сјеверној Македонији. Шта то значи за регион и уопште за енергетску транзицију у којој се налазимо?

Читав регион у овом смислу има заједнички циљ, а то је што бржи пут ка ЕУ. Дакле, поред тога што се овдје ради о обавезама из процеса приступања, усвајају се најбоље европске праксе када је у питању квалитет пружених услуга, конкурентност и транспарентност тржишта али и побољшање привредне климе. Успостављање локалних тржишта о којима је ријеч ипак није циљ само по себи, већ представља први корак ка имплементацији шире политике ЕУ, а која за крајњи циљ има јединствено тржиште без бизнис баријера, на којем ће се примјењивати једнаки прописи за све учеснике а чији ће равноправни члан бити и Црна Гора.

Запослени у ОЈ Бар

ОЈ БАР И ОЈ УЛЦИЊ

Бољи услови, виши ниво услуге

Марија Вукотић

Пословнице Бар и Улцињ, последице дужег времена, изгледају одлично и сигурно ће допринијети да велики број корисника, има лакши

приступ услугама.

Ангажовањем запослених у Одјељењу за логистику током претходних мјесеци реновиране су и осавремењене пословнице у Будви, Бару и Улцињу. То је врло значајно како са аспекта побољ-

Колектив ОЈ Улцињ

шања услова за рад наших службеника тако и саме презентности ЕПЦГ корисницима услуга као најбољег и водећег привредног друштва у Црној Гори које је тиме исказало жељу да се и њима повећа комфор и ниво пријатности док бораве у нашим просторијама.

Александар Поповић, директор РЦ Бар истакао је да се реновирањем унапређује пословање и повећава задовољство корисника услуга, како би лакше добили све неопходне информације.

У пословници ОЈ Улцињ су урађени молерски радови у три канцеларије и ходнику, такође је постављена нова расвјета, благајна је реновирана. Урађена је нова расвјета, постављен нови ламинат и камере. Како је казао шеф пословнице Срђан Стојановић, обезбијеђени су и нови рачунари, машина за бројање новца и нови штампач, клима урађај, а уграђени су нови прозори. Замијењене су столице за шалтерске и раднике обезбеђења, постављена клизна врата на ормару за регистраторе и документацију, па све изгледа много уредније и функционалније. Са вањске предње стране је урађена фасада, нова свјетлећа реклама. Пошто је лјетња туристичка сезона на измаку обим посла опада, али се наплата прати из дана у дан. План наплате за август у ОЈ Улцињ био је 1 392 224,41 еура, а наплаћено је 1 442 580,09 еура што износи 103,62 посто.

Јавна обавјештења ЕПЦГ која подразумјевају превод бројила са преминалих лица на нове власнике у ОЈ Улцињ није на завидном нивоу и наставићемо са искључењима ових бројила, каже Стојановић.

У ОЈС Улцињ регистровано је укупно 17583 потрошача, од тога је 15709 домаћинства, а 1874 је у категорији остала потрошња.

Јована Секулић, оператерка за односе са купцима у ОЈ Улцињ каже да је током љета увијек гужва, а већ у овом периоду обим посла је мањи. Задовољни су Улцињанима јер су како каже редовне у платише и увијек спремни за шалу и добру комуникацију, Однос са колегама је на завидном нивоу, доста се ради али уз лијеп однос и најстреснији дан се брзо заборави – закључује Јована.

И друга оператерка за односе са купцима Сања Ковачевић, се слаже да добри колегијални односи доприносе да

се посао заврши на што бржи и лакши начин. Задовољна је изгледом реновиране пословнице.

И у ОЈ Бар се радило током љета на побољшању услова за рада. Небојша Ракочевић, шеф ОЈ Бар каже да је одрађено кречење канцеларија и шалтер сале. Постављена је нова квалитетна расвјета у свим просторијама. У шалтер сали је у дијелу предвиђеном за оператере постављен нови под, извршена поправка пулта и доградња дијела пулта, а на ормарима су постављене фолије са знаком ЕПЦГ. На пулту је уграђена реклама са знаком ЕПЦГ, а изнад улазних врата свјетлећа реклама са знаком фирме и подацима о објекту у који се улази, дотрајали плафон је замијењен новим. Просторија је сад лијепо уређена и пријатна за боравак купаца и запослених. Ракочевић каже да је адаптирање просторија значајно како са аспекта побољшања услова за рад наших службеника, тако и саме презентности ЕПЦГ.

Задовољни су и наплатом која за првих девет мјесеци ове године износи 98,46 одсто фактурисане електричне енергије. Фактура за септембар 2023. године је 11 одсто већа од фактуре за септембар 2022. што је значајно повећање.

ОЈ Снабдијевање Бар има 37.664 потрошача у категорији домаћинства и 3.746 потрошача у категорији остала потрошња, укупно 41.410 потрошача.

Акција Подијелимо терет се реализује успјешно, од 1.8.2023. године направљено је 130 споразума за отплату дуга по повлашћеним условима.

Захтеви за промјену имена купца електричне енергије су у септембру реализовани за више од 380 потрошача. У септембру је изражен одзив на по-

Оператерке за односе са купцима ОЈ Улцињ

Услуга на нивоу: ОЈ Бар

зив за промјене имена упућен преко средстава јавног информисања, додаје Ракочевић.

Бојана Булатовић, оператерка за односе са купцима каже да увијек се труди да испоштује потрошаче. Излази

колико је могуће свима у сусрет, како би се што брже и боље завршио посао. Каже да је неким данима у мјесецу увећан обим посла, када знају и да не користе паузу како би се испоштовали корисници.

Александра Томовић, оператерка за односе са купцима сагласна је са колегицом да је најважније имати добре колегијалне односе, јер се све са лакоћом завршава. Задовољни су изгледом нове пословнице и каже да лијеп и комфоран простор је нешто што утиче на бољи резултат у послу.

ЕПЦГ ће и у будуће радити на осавремењавању својих пословница, посебно водећи рачуна о поједностављивању комуникације са грађанима, на обострано задовољство. До краја године је планирано отварање пословнице у Рожајама као и отварање инфо пулта у Гусињу.

ОЈ Улцињ

Просторије пословнице Даниловград

РЕНОВИРАНА ПОСЛОВНИЦА ОЈС ДАНИЛОВГРАД

Унапријеђен квалитет услуге потрошачима

Уколико сте купац електричне енергије у Даниловграду и имате било какву недоумицу око рачуна, начина плаћања или желите, једноставно да подмирите потрошено, посао ће вам бити олакшан, јер ће вас у локалном Снабдијевању дочекати љубазни шалтерски радници. На срећу непријатности је мало, кажу запослени

Марија Вукотић

Референт за логистику Иван Ђуришић истиче да је циљ да објекти ФЦ Снабдијевања буду прилагођени самом реномеу и имици ЕПЦГ и потребама грађана.

– Оно што посебно радује је то што ће квалитет наших услуга бити подигнут на један већи ниво, а пријатан амбијент биће и већа мотивација за рад запослених у овој ОЈ. И у претходној години радило се на адаптацији пословница, отварању нових као и куповини објеката за потребе ФЦ Снабдијевања, казао је Ђуришић и додао:

– Посао везан за адаптацију објеката у Даниловграду је максимално професионално, одговорно и квалитетно одрађен, напомињући да је грађевин-

ско-занатске радове изводила грађевинска група ЦЕДИС-а.

– На задовољство грађана Даниловграда, реновиран је објекат ФЦ Снабдијевање који ће умногоме олакшати функционисање и комуникацију између потрошача и ЕПЦГ, имајући у виду да ће, у овом сада већ пријатном објекту, потрошачи имати прилику да поред плаћања рачуна, добију све неопходне информације – истакао је директор централног региона у ЕПЦГ, Дејан Распоповић.

Након сагледавања проблема гужви, подсетио је да су и проширили мрежу наплатних пунктова, као и услуге које компанија пружа на свим шалтерима у Подгорици, Даниловграду и Тузима.

– У срећеном простору пословнице у Даниловграду, као и у осталим

јединицама локалног Снабдијевања које ЕПЦГ има у Црној Гори, потрошачи могу да плате рачуне за утрошену електричну енергију без провизије, да потпишу споразум о динамичи измјерења дуга, Уговор о снабдијевању, да поднесу приговор, промијене име купца (власника бројила), као и да добију све информације о сервисима ЕПЦГ – примање рачуна електронским путем, примање нотификације о висини рачуна путем СМС-а, плаћање рачуна путем веб портал ЕПЦГ без провизије – додаје Распоповић.

– Веома смо задовољни функционисањем пословнице у Даниловграду у претходном периоду. Наплата у овом дијелу Организационе јединице Подгорица константно прелази 100 %. То у суштини значи да корисници у овој Општини редовно измирују своје текуће обавезе али и уредно поштују споразуме о плаћању дуга на рате.

У Даниловграду је регистровано укупно 12.580 купаца, од чега 11.209 у категорији Домаћинства и 1.371 у категорији остала потрошња. У августу је укупна потрошња у овом подручју износила 694.154,49 еура док је у септембру наплаћено 730.865,82 еура.

– Пословница је сада и визуелно модернизована након што смо функционалну модернизацију сповели почетком 2022.године. Наиме, тада је поред наплатног пункта у функцију стављен и инфо пулт на којем постојећи купци

могу поднијети све врсте захтијева. Реализацијом ових активности знатно је олакшано функционисање и сарадња са купцима у Општини Даниловград. Овом визуелном модернизацијом завршене су активности на потпуном оспособљавању пословница у Општинама Цетиње, Даниловград и Тузи, које се налазе у оквиру РЦ Подгорица – каже Распоповић.

Светлана Брајовић, оператерка за односе са купцима каже да је задовољна новим изгледом ОЈ Даниловград.

Даниловграђани су видно задовољни изгледом пословнице, како каже Светлана велико је олакшање имати пословницу у граду, на приступачној локацији.

Светлана додаје да су Даниловграђани редовне платише, поготово пензионери.

– Тачно знају који су то дани у мјесецу када ће бити гужва и која групација људи кад долазе. Мало мјесто има својих мана и предности. Воли свој посао. Иако динамичан, одговоран захтеван, а некад и напоран у пријатељској атмосфери се на адекватан и професионалан начин посао брзо заврши – истиче Светлана.

– Однос са потрошачима увијек је коректан, а ту је и кључ успјеха рада. Тим функционише на изузетном нивоу, а колегијални односи доприносе да се посао увијек одради на вријеме и да нема чекања. Посебно истиче акцију Подијелимо терет са којом су корисници задовољни, како кажу отплата дуга им више не пада тешко јер двадесет еура могу издвојити како би своја дуговања свели на нулу – наглашава Светлана.

Оператерка за односе са купцима Миланка Стојовић додаје како су потрошачи веома задовољни акцијом “Подијелимо терет”, сматрајући да доноси добре резултате, не само њима, већ и компанији, те да с њом треба наставити, посебно у времену у којем живимо.

– Са корисницима имамо заиста изузетну сарадњу, ово је мање мјесто па се сви међусобно и приватно знамо. Услови на послу су сада видно побољшани и на задовољство запослених и потрошача – додаје Миланка.

ЕПЦГ ће наставити са сличним активностима, све у циљу унапређења пословања и повећања задовољства корисника услугама.

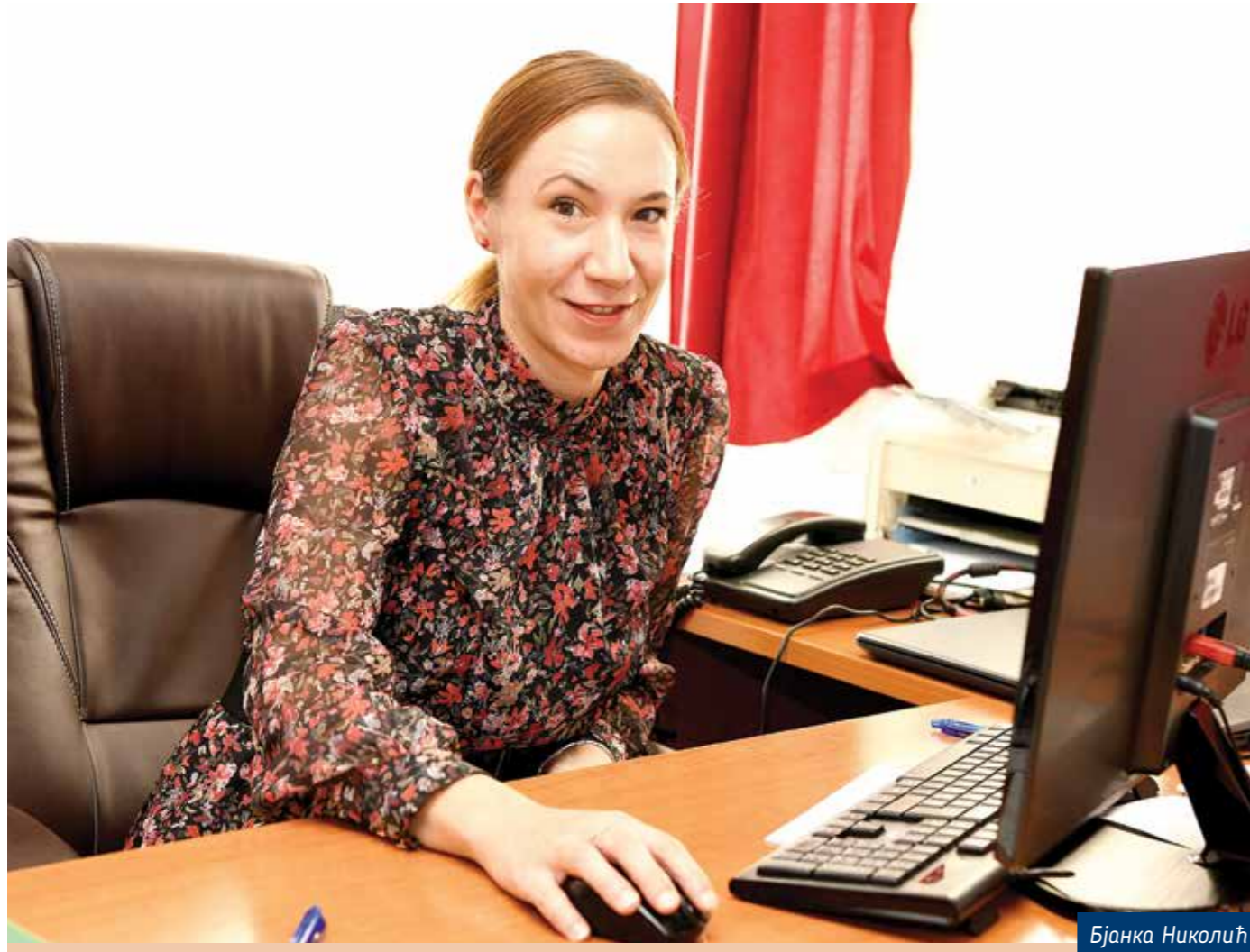
Миланка Стојовић

Бројни планови

РЦ Подгорица и у наредном периоду планира да настави са активностима који би крајњим корисницима омогућила лакши приступ и реализацију свих услуга из домена рада ФЦ Снабдијевања. Пословање овог регионалног центра се разликује од осталих регионалних центара из разлога што је на малом простору концентрисан велики број корисника наших услуга, па сходно наведеном покушавамо на сваки начин омогућити крајњим корисницима да брзо, ефикасно и функционално реализују оно због чега посјете наше пословнице, било да се ради о наплати или захтјеву административне природе. Ради се и анализа основности отварања још једне пословнице јер поједина насеља у Подгорици бројем становника увелико прелазе број становника појединих Општина у Црној Гори – казао је Дејан Распоповић, директор централног региона.

Светлана Брајовић

Бјанка Николић

ОБАВЕЗНА ПРОМЈЕНА ВЛАСНИШТВА НА БРОЈИЛИМА КОЈА СЕ ВОДЕ НА ПРЕМИНУЛЕ ОСОБЕ

Све више захтјева

Марија Вукотић

Суочени са великим бројем мјерних мјеста за које је током извршних поступака утврђено да се иста воде на преминула лица, а која нијесу преведена на наследнике, ФЦ Снабдијевање је одлучила да покрене акцију како би подсјетила и упозорила наследнике на своју законску обавезу.

- Наиме, чланом 206 Закона о енергетици и чланом 23 Опшних услова за снабдијевање електричном енергијом дефинисано је да су наследници дужни да у року од 90 дана од дана смрти физичког лица обавијесте писаним путем снабдјевача и поднесу захтјев за промјену имена/назива купца електричне енергије - казала је Бјанка Ни-

колић, помоћник Извршног руководиоца ФЦ Снабдијевање.

Обзиром да се мјерна мјеста воде на преминула лица, достављање упозорења и обавјештења није било могуће извршити непознатим корисницима, а уредно уручено упозорење је предуслов за искључење мјерног мјеста и закључење Уговора о снабдијевању.

- У договору са Дирекцијом за правне послове, са којом увијек имамо одличну сарадњу, договорено је да се потрошачи упозоре преко јавног обавјештења. У септембру 2021. године добили смо позитивно мишљење Агенције за заштиту личних података и слободан приступ информацијама гдје се у битном наводи да је јавно обавјештавање и упозоравање наследника корисника

мјерних мјеста која се воде на преминула лица, а који нису испунили своју законску обавезу да у року од 90 дана од смрти физичког лица обавијесте писаним путем Снабдијевача и поднесу захтјев за промјену имена/назива купца електричне енергије и закључења Уговора о снабдијевању, у складу са Заштитом личних података - објашњава Николић.

- Прва акција је покренута у октобру 2021. године, друга у октобру 2022. године док је текућа акција покренута 11.09.2023. године подсјећа Николић.

- Од 2021. године када је први пут покренута ова акција, биљежи се знатно већи број реализованих захтјева за промјеном имена/назива купца током године. Ако упоредимо број реализованих захтјева за промјеном имена/назива купца 2019. године, са бројем реализованих захтјева током 2021. године, у процентима је у 2021. години реализовано 66% више захтјева у односу на 2019. годину. Као репер је узета 2019. година обзиром да је у

Потребна документација

- Попуњен Захтјев за промјену имена/назива купца (Може се преузети на сајту ЕПЦГ)
 - Лист непокретности - уколико купац није у могућности да исти достави, власништво ће утврдити запослени задужен за реализацију поступка промјене имена/назива купца увидом у електронску евиденцију о непокретностима на веб страници Управе за катастар и државну имовину исписом из евиденције на дан одлучивања по захтјеву
 - Рјешење о наслеђивању
 - Уколико је више сувласника предметног објекта наведено у листу непокретности потребна је Изјава свих осталих да су сагласни да се као купац ел. енергије у потрошачком објекту региструје подносилац захтјева, овјерена код надлежног органа
- Потребна документација се може послати и на емаил адресу регионалних центара. Када се на основу достављене документације припреми нови Уговор о снабдијевању, потрошачи се позову да дођу и потпишу уговор. Емаил адресе :
- snabdijevanje.pg@epcg.com (за градове Подгорица, Цетиње, Даниловград, Тузи),
 - snabdijevanje.bar@epcg.com (за општине Улцињ, Бар, Будва, Тиват, Котор, Херцег Нови),
 - snabdijevanje.br@epcg.com (Колашин, Мојковац, Бијело Поље, Беране, Плав, Петњица, Андријевица, Гусиње, Рожаје),
 - snabdijevanje.nk@epcg.com (Никшић, Шавник, Жабљак, Пљевља)

2020 години била актуелна пандемија корона вируса, и укупно је било мање предатих захтјева од просјечног броја захтјева који се предају током године. У току 2022. године реализовано је око 49% више захтјева у односу на 2019. годину. Обзиром да је текућа акција покренута прије мјесец дана рано је још говорити о конкретним подацима-наглашава Николић.

Примјетно је да се сваке године број реализованих захтјева за промјеном имена/назива купца знатно повећа у мјесецу када акција почиње, што значи да акција као и медијска кампања, која прати акцију, успјешно подстичу потрошаче да испуне своје законске обавезе.

Николић истиче да и ове године за мјесец дана тј. од почетка акције, реализовано преко 30% од укупног броја реализованих захтјева током 2023. године. У 2021-ој години је од почетка акције до краја године тј. за мање од 3 мјесеца, реализовано чак око 64% од укупног броја реализованих захтјева током те године.

- Треба нагласити да велики број потрошача, који се налази на јавном обавјештењу, посједује традиционална бројила. Уколико потрошачи нијесу

предали захтјев за промјену имена/назива купца и не дозвољавају ЦЕДИС-у да изврши искључење са мреже, ЦЕДИС

од Суда тражи привремену мјеру како би могао да приступи мјерном мјесту и изврши искључење - појашњава Николић.

Ово је процес који изискује доста времена. Међутим, уз напор који ЦЕДИС улаже, заједно са Регионалним центрима и Организационим јединицама ФЦС, направљени су видни помаци.

Иако би промјена имена са преминулих власника бројила на наследнике требало да буде нешто што се за купце електричне енергије подразумева, јер их закон на то обавезује, нажалост код нас се још увијек занемарује и у најбољем случају одлаже - каже Николић.

- Управо овим акцијама успјели смо да подсјетимо купце да испуне своје законске обавезе, чему у прилог иде велики број реализованих захтјева за промјеном имена/назива купца откад је акција први пут покренута. Надамо се да ће убудуће, и мимо акција, бити више одговорних купаца који ће на вријеме и у складу са Општим условима о снабдијевању, захтјев за промјену имена/назива купца предати право-времено. Николић и напомиње да је поступак за превод бројила врло једноставан, а потрошачима је омогућено да неопходну документацију пошаљу и на е-маил адресе регионалних центара.

РАТКО ВУЈАДИНОВИЋ ЈЕДАН ОД ДОБИТНИКА
НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕГ РАДНИКА ЕПЦГ У 2022.ГОДИНИ

Радна енергија важна за пословни успјех

Поносан сам на своје готово три деценије рада, почео сам као студент жељан знања, а након оснивања породице чврсто сам одлучио и да останем у Електропривреди Црне Горе. Због тога сам срећан, јер радити у оваквој компанији је привилегија, а уколико је колектив добар онда човек уз здраву породицу нема шта да тражи више од живота, каже Ратко Вујадиновић, додајући да је срећан због награде коју је добио за свој рад

Марија Вукотић

Коректан и уљудан однос према купцима електричне енергије у Котору његују оператер за односе са купцима Ратко Вујадиновић, један од добитника награде за најбољег радника за 2022.годину. Сусрет са Ратком запосленим у ОЈ Снабдијевање Котор, био је веома пријатан, јер смо упознали ненаметљиву и позитивну особу. Показало се да први утисак тачан, али уз додаток да се ради и о човеку изу-

зетне радне енергије, а како смо чули и врло омиљеној особи међу потрошачима, јер воле кад дођу и затекну Ратка на шалтеру, а било је дана да се врате кад виде да је одсутан.

Та особеност га је и препоручила да буде један од добитника награде за најбољег радника у прошлој години. Вијест о признању је дошла изненада, а прихватио је са великим задовољством каже Ратко Вујадиновић за наш лист Електропривреда.

- Лијепо је кад након толико годи-

на дође признање за постигнути рад и вољу, међу толико радника у Електропривреди, драго ми је -

Радно окружење је за Ратко мотивирајуће. Са колегама има изузетан однос, а како каже најљепше је кад се људи међусобно воле, цијене и уважавају, тада је и пословни успјех загарантован. Ратко каже да су услови добри, сигурно увијек могу бити бољи, али онај ко хоће и жели да ради добро зна да се и услови стичу и побољшавају радом. Без доброг рада и резултата нема ни бољих услова за рад.

- Сваки посао има своје позитивне и негативне стране, а нарочито овај какав је оператер за односе са купцима гдје се ради са странкама. Тешко да може проћи и један дан без неког проблема. Но, ако човек има воље и стрпљења, нема нерешивих проблема - каже Вујадиновић,

У Електропривреди је почео као студент 1988, на радном мјесту у Електродистрибуцији као инкасант. Иако је било у том периоду тешко, није помишљао да напусти посао утолико више јер се одлучио да уплови у брачне воде па након тога није било пуно простора за размишљање кроз осмјех прича Ратко.И тада наша компанија је

добро функционисала, редовне су биле плате, а то је једном младом озбиљном човеку у том периоду било најважније. И част и привилегија је радити у Електропривреди - каже Ратко.

- Када сам се запослио у ЕПЦГ сјећам се срдчности колега, не памтим да се десио ни један конфликт, што се могло завшити, завшавало се брзо, помагајући једни другима, а то је најважније у једном колективу, без тога не ваља посао. Постојало је другарство, пријатељство, разумијевање и како тад, тако и сад - прича даље Ратко.

Иако је у Електропривреди почео као теренски радник, посао који подразумијева неку слободу, касније је почео да се навикава на системски рад устаљену динамику који има своју драж. Ништа не оставља за сјутра.

За Которане каже да су редовне пла-

тише:

Сви се знамо, кад дођу на шалтер шалимо се, лијепо је "ћакулати", али увијек професионално завшимо посао. Да је класичан шалтерски посао прошлост Ратко доказује чињеницом да то радно мјесто изискује информисаност о свим важнијим збивањима у компанији како би одговорили на бројна питања и потребе купаца, почевши од тумачења ставки са новог рачуна, Протокола о плаћању, акцијама и свим новинамау фирми. Спремни су и на дуга и прецизна објашњења.

- Дешава се да некад једно питају друго мисле, па некад морамо бити и добри психолози - истиче Ратко. У послу се мора бити стрпљив толерантан и спреман да саслушаш сваког купца. Када се ради са људима има и доста необичних ситуација, догађаја за памћење, анегдота, па нам Вујадиновић открива да тога има готово свакодневно.

- Сјећам се старије госпође која је дошла са старом личном картом из послератног периода, пола је има, пола нема. Тог дана је дошла на склапање Уговора о плаћању дуга. Колегиница

јој каже да не може завшити посао, јер није валидан документ на шта ће јој госпођа рећи "шврљни ту нећу на брод да идем", но да платим струју.

Много сличних ситуација се дешавало. Которани су добри људи, сви су као једна породица, мада се Котор мијења па више није иста ситуација као некада. Важно је учинити свој живот лијепим, све је до нас, кад је лијепо нама, онда и други људи воле да си у њиховом друштву - прича даље Ратко.

- Кад је човек задовољан са оним што има колико год да има срећан је са собом, а то је најважније. Посао са народом је тежак, али има огромне предности јер кроз народ, боље споз-

наш себе и живот. Кажу да су људи врло слични и различити, а сваки човек воли отвореност, искреност и срдечност. Ратко каже да је суштина доброг односа у пословици "ЛИЈЕПА РИЈЕЧ И ГВОЗДЕНА ВРАТА ОТВАРА".

Поред подршке колега додаје како је увијек наилазио на разумијевање руководиоца и директора у ФЦ Снабдијевање, а како каже то је велика ствар:

- Лијепи гестови којих увијек има олакшавају нам свакодневицу и дају елан за даљи рад.

Слободно вријеме Ратко проводи са породицом, воли риболов, а кад је био млађи велика страст му је било и роњење.

Околна живописна, рибарска мјеста оаза су мирног бокељског живота. Ратко каже да је лијепо поћи у зору с локалним рибарима на рибане (пецање, по бокељски). Град пружа необична открића и узбудљиве укусе.

- Све то чини овај град правим коктейлом за душу како - каже Ратко.

Каже Котор, воли људе у њему, посао који обавља и кад би опет бирао свој живот изабрао би исто.

Колеге о Ратку

Колеге за Ратка имају само ријечи хвале. Срдчан, радан, топлог срца, благог осмјеха, марљив, мудар, са потрошачима необично одувијек повезан. Которани воле Ратка, воле кад дођу и затекну га на шалтеру, а било је дана да се врате кад виде да је одсутан. Сагласни су да Ратко одговорно, професионално у континуитету обавља радне задатке и тако оставља запажен траг у пословници гдје ради.

ПРАВЕДНА ТРАНЗИЦИЈА УГЉА НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ И У УКРАЈИНИ

Ровчанин: Новац од еко накнада усмјерити према грађанима

Иницијатива за регије угља у транзицији на Западном Балкану и у Украјини покренута је у децембру 2020. године од стране Европске комисије и има за циљ да помогне земљама и регионима да се одмакну од угља према економији без угљеника, истовремено осигуравајући да је ова транзиција праведна

Драгана Б. Мијушковић

Новац од еко такси у износу од преко стотину милиона до 2030. Електропривреда Црне Горе да усмјери према грађанима, кроз велики пројекат енергетске ефикасности домаћинства. Ово је на панелу „Могућност финансирања у циљу праведне транзиције“, а у оквиру радионице о праведној транзицији Црне Горе поручио извршни директор Електропривреде Црне Горе Никола Ровчанин.

– Новац који уплаћују загађивачи, па и ЕПЦГ, годишње је око десет милиона еура, искористити да куће и стамбене зграде са субвенцијама добију нове фасаде, нову столарију и соларне електране“, рекао је Ровчанин и нагласио да је овај модел започет кроз пројекат Солари 3000 + гдје је од девет милиона еура ЕПЦГ које је уплаћено на име еко накнада, грађанима враћено шест милиона за уградњу соларних електрана, истакао је Ровчанин.

На тај начин новац који је ЕПЦГ дала задовољава и постиже неколико циљева, а грађани су задовољни јер добијају субвенцију.

– Као одговорна компанија, Електропривреда Црне Горе ради на обновљивим изворима енергије, а за нас је битно да се овим путем добија ослобођена енергија. То значи да свако домаћинство које је уградило соларни панел, на тај начин Електропривреди је ослободило енергију и ми тако генеришемо одређени приход. Такав начин функционисања доводи до тога да не морамо да увозимо електричну енергију, а ако је имамо вишка, онда извозимо. На тај начин су у принципу сви задовољени, јасан је Ровчанин.

Нагласио је и да Црна Гора треба да буде спремна да одређеним самофинансирањем изнесе енергетску транзицију.

Када се говори о праведној транзицији угља, извршни директор ЕПЦГ истиче да ће Црна Гора и земље За-

падног Балкана имати изузеће до 2030. године уз постизање одређених критеријума.

– Црна Гора је постигла већину њих, нпр. формирала је Фонд за заштиту животне средине. Сада је важно да од 2026. до 2030. године, све те уплате Електропривреде према Еко фонду, та институција искористи за одређене пројекте који ће бити од користи и енергетском развоју. Важно се да се генерише сопствена привреда, не само да буде увоз панела.

Такође, веома је важно да се покрене домаћа производња и омасови (рецимо проузводња ПВЦ столарије у Жељезари). Тако ћемо покренути производњу, запослити људе, а домови наших грађана биће љепши и енергетски ефикаснији, а тиме заокружити систем, поручио је Ровчанин.

Извршни директор у свом излагању о могућности финансирања праведне транзиције подсјетио да велики број инвеститора су заинтересовани да ула-

жу у Црну Гору, како би се искористио соларни и хидро потенцијал који имамо. Такође, Ровчанин је нагласио и то да Црна Гора, а самим тим и Електропривреда дочекала је енергетску транзицију, а да у последњих 40 година није изграђен ни један енергетски објекат.

– Определили смо се да урадимо еколошку реконструкцију ТЕ Пљевља гдје ћемо управо загађујуће материје свести на ниво европских директива за ту врсту. Важно је да у свим овим годинама које нам иду у сусрет подигнемо ниво и што више радимо уз помоћ наших финансијских партнера, рекао је између осталог Ровчанин.

Осим представника ЕПЦГ, на панелу су говорили представници ресорних министарстава, представници локалне самоуправе Пљевља, те представници Светске банке, ЕБРД, УНДП, ЕУ и остали релевантни субјекти који непосредно партиципирају у проналажењу једноставнијег и безболнијег пута ка праведној транзицији преласка са угља на обновљиве изворе енергије.

Сходно томе, УНДП у Црној Гори већ ради на мапи пута за постепени прелазак са угља на зелене, обновљиве и одрживе изворе енергије, припремајући паралелно економију, људе и заједнице на неибјежну промјену.

Ове иницијативе су усклађене са механизмима подршке које ЕУ нуди земљама Западног Балкана и Украјини и, заједно са Делегацијом ЕУ у Црној Гори и свим релевантним међународним финансијским институцијама и развојним организацијама, координирамо размјену добрих искустава и пракси из земаља ЕУ и свијета на путу ка зеленој будућности.

Кристофер Шелдон истакао да Светска банка приступ праведној транзицији у региону угља заснива на снажним лекцијама наученим из кредитних операција током двије деценије у Пољској, Румунији, Русији, Украјини.

То укључује превазилажење националног нивоа за планирање и припрему у регионима угља, те јачање везе инвеститора и консултантских кућа и најважније давање приоритета земљишту на коме је постојао рудокоп и термоелектране, како би се праведно искористили за економску корист државе.

Шеф Сектора за сарадњу Делегације ЕУ у Црној Гори, Ингве Енгстром који је истекао да праведна транзиција у

Црној Гори је неопходан корак за обезбјеђивање здравља и економског просперитета за будуће генерације – посебно у пљеваљском региону.

– Зелени договор ЕУ је стратегија раста и Црна Гора треба да се побрине да има користи од тога. Својим политикама и инструментима ЕУ може подржати овај раст у корист грађана Црне Горе. Морамо да дјелујемо сада јер цијена данашњих инвестиција далеко надмашује цијену коју би наше младе генерације требале да плате у будућности“, казао је Енгстром.

Један од учесника панела и декан Економског факултета Мијат Јоцовић који је потсјетио на споразум о сарадњи те образовне институције и Електропривреде Црне Горе. Говорећи о праведној транзицији у региону угља, Јоцовић је да би производња биомасе као горива била добро решење у преласку ка зеленим изворима енергије.

Осим тога говорио је и о производњи цемента из лапорца који се добија у процесу производње.

– Ради се о циркуларној економији гдје би ЕПЦГ умјесто да има трошак,

имала велику корист, иако њена примарна дјелатност јесте производња електричне енергије, али би свакако на овај начин допринијела праведној транзицији која је еколошки прихватљивија у односу на употребу угља, рекао је између осталог Јоцовић.

Из локалне самоуправе Пљевља говорио је потпредседник Општине Дарко Газдић који је напоменуо присутне да Пљевља имају лошу саобраћајну инфраструктуру и да транзиција мора да буде праведна како би становници Пљеваља имали користи и задржали своја запослења без обзира шта будућност доноси у погледу гашења термоелектрана. Газдић је нагласио да су Пљевља град са највише индустријског потенцијала, које највише лежи управо у ТЕ Пљевља и рудник угља Пљевља.

Учесници радионице су се усагласили да данас немамо одговоре на сва питања и све изазове које овај процес намеће. Ипак, уз међусобно повјерење, партнерство, отворен дијалог и јасну визију, заједно ћемо креирати будућност у којој ћемо сви имати боље могућности.

Никола Ровчанин

Миодраг Пантић

НА ЗЛАТИБОРУ ПРЕЗЕНТОВАНИ РАДОВИ О БЕЗБЈЕДНОСТИ И ЗАШТИТИ НА РАДУ

Превентива најбитнији дио

Електропривреда Црне Горе – АД Никшић је у складу са Законом о заштити и спашавању донијела Планове заштите и спашавања од пожара за све организационе јединице у којима је предвиђено отклањање последица „Примјена законске регулативе из области ЗЗНР и заштите и спашавање у ЕПЦГ АД“

Драгана Б. Мијушковић

На III Конференцији „Безбједност и здравље на раду и заштита од пожара“, одржаној на Златибору, од 4 - 7. октобра 2023, презентована су два рада: „Превентивно дјеловање у систему заштите од пожара у ЕПЦГ“, аутора Влатка Ераковића, Миодрага Пантића и „Организација заштите и здравља на раду“, који су потписали Радисав Дајовић и Лука Ђурђевац, из Службе за заштиту и здравље на раду, Дирекција за ИМС и опште послове.

Рад „Превентивно дјеловање у систему заштите од пожара у ЕПЦГ“ је обухватио осим фазе превентивне заштите, оно што је неодвојиво као укупан систем заштите од пожара а то је, фаза спашавања и фаза отклањања последица.

У раду се може видјети, да из наве-

дених активности да је систем превентивне заштите у ЕПЦГ, као и дјеловање у току и након пожара организован интерно и екстерно, тј. да је ЕПЦГ покривена обученим запосленима за заштиту од пожара, обученим запосленима за пружање прве помоћи и Предузетном јединицом која дјелује оперативном и

„Превентивно дјеловање у систему заштите од пожара у ЕПЦГ“ дошли су до закључка да знатан број пожара и експлозија настаје услед непоштовања и нарушавања елементарних услова заштите, због грешке у руковању, неиспуњавању обавезног обучавања радника, лоше дисциплине и др.

Циљ највиши ниво безбједности

Интерес сваког друштва, свих субјеката и сваког појединца је да се оствари највиши ниво безбједности и здравља на раду, да се људи, животиње и имовина заштите од пожара, како би се нежељене последице као што су повреде на раду, професионалне болести и болести у вези са радом, катастрофе, људски животи, инфраструктура, објекти, материјална штета свела на најмању могућу мјеру. За остваривање оваког циља неопходан је систематски приступ у превентивном дјеловању, који једним дијелом достижемо размјеном искустава и едукацијом.

организационо у случају настанка инцидента или акцидента.

Аутори рада су нагласили да је потребно благовремено обавјештавати, запослене, грађане и надлежне органе о опасностима од тих несрећа, спроводити прописане и све друге мјере којима се може утицати на спречавање њиховог настанка или ублажавање њиховог дјеловања. Обука запослених представља једну од најбитнијих мјера за превентивно дјеловање у систему заштите и спашавања, као и обезбјеђивање материјалних и других ресурса потребних за извршавање планираних активности.

У раду се истиче да Предузетна јединица ЕПЦГ представља организациони и оперативни дио који спроводи прописане мјере унутар и ван Система заједно са обученим запосленим. Формирана је у складу са препорукама из Предузетних Планова, који су проистекли из Закона за заштиту и спашавање.

Приликом истраживања, аутори рада

Учесници конференције

Стога је превентивна заштита сигурно као најбитнији дио заштите од пожара и експлозија, представља један комплекс техничко-технолошких и организационих мјера за искључивање могућности пожара и експлозије.

У складу са Планом заштите и спашавања од пожара у заштити и спашавању у раду су предвиђају три фазе, из којих произилазе три врсте мјера:

- Фаза превентивне заштите
- Фаза спашавања
- Фаза отклањања последица

За превентивну заштиту и спашавање утврђују се оне мјере којима се утиче на спречавање настанка елемен-

тарних непогода, техничко-технолошких несрећа и других несрећа, односно којима се утиче на отклањање или смањење њиховог дјеловања.

За фазу спашавања утврђују се оне мјере за заштиту и спашавање којима се непосредно врши спашавање угрожених људи, животиња и биљака, материјалних добара и животне средине и којима се утиче на смањење, односно спречавање ширења последица.

У раду „Организација заштите и здравља на раду“ подсјетили су да је сама дјелатност, као и објекти ЕПЦГ повезани са низом опасности због чега је потребно поштовати правила и, орга-

низационе и техничке мјере сигурности које су дефинисане Законом о заштити и здрављу на раду, Законом о планирању простора и изградњи објеката, подзаконским актима из ових области и интерним актима ЕПЦГ.

Аутори су закључили да здраво радно мјесто за све запослене, превенција повреда на раду, професионалних болести, болести у вези са радом, побољшање услова у којима запослени извршавају своје радне задатке, као и унапређење здравља свих учесника радног процеса, треба да буде заједничка брига послодавца и запосленог.

Нови минимални захтјеви енергетске ефикасности и методологија сертифицивања зграда

Привредна комора и Министарство капиталних инвестиција организовали су средином октобра округли сто на тему „Увођење нових минималних захтјева енергетске ефикасности и методологије сертифицивања зграда“. Учесници скупа упознали су са прописима којима се уређују дозвољене вриједности годишње специфичне потрошње енергије према врстама и намјенама зграда у складу са врстом и намјеном зграда, врсте зграда на које се у складу са намјеном не примјењују минимални захтјеви енергетске ефикасности и методологија израчуна енергетског својства зграде, саопштено је из Привредне коморе Црне Горе.

Никола Вујошевић, начелник Дирекције за енергетску ефикасност, Министарство капиталних инвестиција казао је да су у претходном периоду у сарадњи са Универзитетом Црне Горе и Франкхофер институтом из Штутгарта урађена трошковно оптимална анализа, софтвер за прорачун енергетских карактеристика зграда и измјене одређене регулативе презентоване на скупу.

Божидар Павловић и Алекса Ђу-

лафић из Директората за енергетику Министарства капиталних инвестиција, презентовали су учесницима Правилник о минималним захтјевима енергетске ефикасности зграда и Правилник о сертифицивању енергетских карактеристика зграда.

Директива 2010/31/EУ о енергетским карактеристикама зграда (ЕПБД) и њене измјене и допуне из 2018. године (Директива 2018/844/EЦ) дефинишу кључне захтјеве на нивоу ЕУ, а Црна Гора је у обавези да их транспонује/имплементира кроз свој правни систем, односно изради трошковно-оптималне анализе за дефинисање ЕЕ захтјева у зградама и дугорочну Стратегију обнове фонда зграда, уведе строже циљеве за реконструкцију јавних административних зграда и стандарде за зграде са скоро-нултом потрошњом енергије (Near-Zero- Energy Buildings), те обавезно изради инфраструктури за подршку електромобилности.

Иновирани минимални захтјеви енергетске ефикасности зграда су резултат трошковно-оптималне анализе припремљен у складу за захтјевима ЕПБД. Кључна разлика у односу на

претходни пропис је да се захтијева прорачун специфичне потрошње енергије за гријање, хлађење, вентилацију, припрему топле воде и расвјету примјеном прописане методологије, а која не смије премашити специфичну потрошњу енергије упоредне зграде – навео је Павловић. Додао је да је на инвеститору/пројектанту да нађе баланс између смањења захтјева за енергијом и коришћења високо-ефикасних техничких система како би постигао жељени степен енергетске ефикасности.

Прорачун потрошње енергије је сложен и укључује анализу начина коришћења зграде, топлотне карактеристике омотача зграде, затим системе гријања, хлађења, вентилације, припреме санитарне топле воде, расвјете и др. Кључни корак у овом процесу је успостављање националног софтвера за прорачун енергетских карактеристика зграда – подршка обезбијеђена у оквиру пројекта “Програм енергетске ефикасности у јавним зградама (ЕЕППБ)”, у сарадњи са КfW банком. Софтвер је назван МЕЕЦ (Montenegrin Energy Efficiency Certification) и за његов развој је задужен Институт за грађевинску физику Фраунхофер ИБП. Може се преузети са веб сајта: www.meec.me. Основна намјена МЕЕЦ софтвера енергетско сертифицивање зграда, али се може користити од стране других стручних лица која се баве проблематиком изградње објеката (пројектанти, инжењери и др).

На основу извјештаја о извршеном енергетском прегледу зграде овлашћено лице издаје сертификат о енергетским карактеристикама зграде. Сертификат садржи референтне вриједности специфичне потрошње енергије према намјени и врсти зграде и вриједност специфичне потрошње енергије зграде те препоруке мјера за побољшање енергетске ефикасности. Сертификат се издаје на период од десет година.

Припремила:
Драгана Б. Мијушковић

Поузданост електродистрибутивног система једна је од важнијих тема у дистрибуцији електричне енергије а показатељи поузданости САИДИ (просјечно трајање прекида напајања по кориснику годишње) и САИФИ (просјечна учесталост прекида напајања по кориснику годишње) су међу најважнијим показатељима који се користе код планирања, изградње и обнове дистрибутивне мреже.

ЦЕДИС као оператор дистрибутивног система је дужан да, сходно Правилнику о минимум квалитета електричне енергије, којима су дефинисани стандардни и гарантовани нивои тих показатеља, прати и годишње објављује на својој интернет страници индикаторе поузданости САИДИ и САИФИ за систем као цјелину.

На основу прегледа коефицијената поузданости за период од 2018. до 2022. године, по напонским нивоима и укупно, може се закључити да је током

2022. године значајно смањен коефицијент САИФИ у односу на до тада рекордну 2021. Годину (за око 15 одсто), док је коефицијент САИДИ смањен за чак 36 одсто, што је веома добар резултат. Из Сектора за управљање наводе да је побољшање резултата у овој области, прије свега, последица инвестиција у цјелокупни систем које су се односиле на замјену старе и дотрајале опреме, реконструкцију старих и изградњу нових постројења, ревитализацију средњенапонске и нисконапонске мреже. Добрим резултатима допринијела је и одлична координација између управљања и одржавања у циљу максималног искоришћења безнапонског стања током редовних годишњих ремоната.

Истичу, такође, да су им прошле године и веменске прилике ишле на руку па је било знатно мање дуготрајних хаваријских стања, прије свега, на ваздушним водовима, што је дало простора за реализацију поменутих пројеката.

Позитиван тренд се, како су казали, мора наставити, што ће се постићи даљим инвестицијама, прије свега у аутоматизацију мреже кроз СЦА-ДА и СМАРТ ГРИД системе, али и још бољом координацијом између служби Управљања, Одржавања, Развоја и Инвестиција на начин да се препознају “слабе тачке” у систему и да се у њих инвестира, те да се усагласе планови одржавања мреже на свим напонским

СЕКТОР ЗА УПРАВЉАЊЕ

У прошлој години знатно побољшани коефицијенти поузданости система

Коефицијент Сауди (Систем Авераге Интерруптион Дуратион Индекс) смањен је за око 15 одсто у односу на претходну годину, а коефицијент САИФИ (Систем Авераге Интерруптион Фрекенцу Индекс) за око 36 одсто

нивоима како би се планска искључења која подразумевају безнапонска стања свела на минимум. С обзиром да у “Методологији за утврђивање регулаторно дозвољеног прихода и цијене за коришћење дистрибутивног Система електричне енергије” стоји да ће од

2026. године бити дефинисане циљне вриједности параметра САИДИ и да ће од односа остварене и циљне вриједности зависити и наш регулаторно дозвољени приход, значај побољшања поменутих параметара још више долази до изражаја.

Највећа VE на мору почела производњу

Dogger Bank, највећа свјетска вјетроелектрана на мору, која је још у изградњи, почела је да производи и испоручује електричну енергију националној мрежи Велике Британије. Вјетропарк снаге 3,6 GW се гради у водама Уједињеног Краљевства, 130 километара од обале Јоркшира, а комерцијални рад у пуном капацитету планиран је за 2026. годину. Електрична енергија сада се преноси у националну преносну мрежу Велике Британије путем високонапонског система за пренос једносмјерне струје (енг. HVDC), што је први пут да се ова технологија користи на офшор вјетроелектранама у Великој Британији. Ово укључује инсталацију прве HVDC трафо-станице на мору као и прву употребу Hitachi Energy HVDC Light® система за пренос, који је инсталиран за рекордних 38 мјесеци, уз највише стандарде безбједности и квалитета. Свака ротација 107 метара дугих елиса, може произвести довољно енергије да напаја просјечну британску кућу два дана. energetskiportal.rs

Европа јача регионалне гасоводне везе

Енергетска криза и рат у Украјини потпуно су промијенили глобалну енергетску слику, а тектонски је промијениле за земље региона Југоисточне Европе, када је ријеч о природном гасу. Мађарска је тако са Словенијом договорила градњу првог гасовода између двије земље, а Грчка и Сјеверна Македонија обављају последње припреме за градњу, такође, првог заједничког цјевовода за природни гас. Интерконекција између Србије и Мађарске је близу завршетка. На траси линијске инфраструктуре је завршено 92 % радова, док су гасно мјерно регулационе станице Димитровград и Пирот скоро у потпуности готове. balkangreenenergy.net

Припремила: Татјана Кнежевић Перишић

ЕПС: Изградња VE, SE и ревитализација HE "Ђердап"

Вјетропарк на подручју пожаревачке градске општине Костолац, пилот пројекат ЕПС-а у области производње електричне енергије из снаге вјетра, укупне снаге 66 MW, што је довољно за потрошњу око 30.000 потрошача, биће прикључен на мрежу до краја 2024. године. Планирана годишња производња је 184 милиона kWh годишње. Пројекат се састоји од 20 вјетротурбина снаге по 3,3 MW. Стубови са вјетрогенераторима ће, рачунајући и пропелере, достигати висину око 180 метара. Сунце као „погон“ за производњу струје, биће искоришћено на одлагалишту површинског копа „Ђерковац“ у SE „Петка“, чија изградња је у плану, а вриједност инвестиције је 1,3 милијарде динара. Прво фотонапонско постројење имаће инсталисану снагу од 9,75 MW и годишњу производњу од 15,6 GWh. Соларни панели простираће се на површини од 11,6 хектара. Након ревитализације HE „Ђердап 1“, која је започета 1. септембра 2022. агрегат се враћа у редован рад. Највећа српска HE имаће већу снагу и поузданост, као и дужи радни вијек, за наредних 30 до 40 година. balkangreenenergy.net

ЕП БиХ у мањку од 50 милиона конвертибилних марака

Електропривреда Босне и Херцеговине, у периоду од јануара до септембра, остварила је негативан финансијски резултат од 50 милиона конвертибилних марака (око 25 милиона еура). Очекује се да ће компанија до краја године пословати са великим губитком. Из компаније кажу да су финансијски губици, посљедица поремећаја на тржишту електричне енергије, значајног смањења обима тржишне продаје и немогућности остварења процијенених прихода од трговине. Као главни узрок негативног пословања из ЕП БиХ истичу смањење испоруке угља из рудника, поскупљење угља и трошкова његовог превоза, смањење производње електричне енергије и билансних вишкова. balkangreenenergy.net

Реверзибилна ХЕ Чебрен убрзаће развој ОИЕ у Сјеверној Македонији

Реверзибилна хидроелектрана Чебрен значајно ће убрзати развој обновљивих извора енергије у Сјеверној Македонији и региону, тако што ће помоћи у балансирању електрана на зелену енергију, изјавио је Виктор Андонов, савјетник за енергетику премијера SM. Андонов је рекао да је градња ове електране, снаге 333 MW, планирана шест деценија, а ослања се на максималном кориштењу водних ресурса Црне ријеке, која је највећа притока Вардара. Вриједност пројекта, који уз RHE Чебрен, обухвата и брану Орлов камен, је процијенена на милијарду еура, државна компанија Електрани имаће удјела 33%. balkangreenenergy.net

Виљнус-зелена пријестоница Европе за 2025.

Од 2008. године, градови се кандидују како би освојили титулу „Зелене пријестонице Европе“ – што је награда за градове изнад 100.000 становника, док је Европски зелени лист, награда за мања урбана подручја – од 20.000 до 100.000 становника. Тако је главни град Литваније – Виљнус, проглашен за Зелену пријестоницу Европе за 2025. годину, а Виландеканс (Шпанија) и Тревизо (Италија) освојили су титулу за Европски зелени лист 2025. Виљнус је град са више од пола милиона становника, и други је највећи у региону Балтичких земаља, а 2009. године био је проглашен од стране Европског парламента и за културну пријестоницу Европе. Виљнус ће, за ову титулу, добити 600.000 еура, а Виландеканс и Тревизо, по 200.000 еура. energetskiportal.rs

Хрватска наставља са истраживањем геотермалних извора

Министарство gospodarства и одрживог развоја Хрватске додјелило је пет дозвола за истраживање геотермалних вода компанијама из Хрватске, Уједињеног Краљевства и Турске. Температура на свим локацијама, омогућује производњу електричне енергије, док је укупни потенцијал свих локација око 600.000 MWh електричне енергије. Укупни радови укључују израду 21 геотермалне бушотине, а вриједност понуђених истражних радова износи 191,7 милиона еура. Сама инвестиција пројекта ће коштати више од 400 милиона еура. Према анализама, Хрватска има геотермални потенцијал за изградњу геотермалних електрана укупне снаге око 1 GW. balkangreenenergy.net

Септембар у Европи најтоплији у историји!

Аустрија, Белгија, Француска, Немачка, Пољска, Швајцарска и Велика Британија, забиљежиле су у септембру највише просјечне температуре за тај мјесец, скоро четири степена изнад дугорочног просјека. Коперникова Служба за посматрање климатских промјена очекује да ће 2023. бити најтоплија година у људској историји. У једној студији је показано да су швајцарски глечери изгубили 10 % количине леда за двије године услед екстремног загријевања. На многим мјестима су већ достигнуте рекордне највише дневне температуре и за октобар, а просјечна температура у свијету је око 1,2 степена Целзијуса виша него у преиндустријском добу. balkangreenenergy.net

ШК ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА

Успјешан наступ на Купу европских шампиона

Шахисти "Електропривреде" завршили су наступ на Европском клупском купу у самом врху табеле. На такмичењу које је одиграно у Драчу, никшићки састав забиљежио је пет побједа и два пораза и нашао се на диоби од шестог до седамнаестог мјеста, а по додатним критеријумима заузео је петнаесто мјесто.

Електропривреда је била једини клуб из Црне Горе који је наступао на престижном такмичењу, са шест играча из своје екипе, од којих су три репрезентативци Црне Горе, док су појачања били млади и даровити Цетињани, Пеко Ђуровић и Мило Побор. Просјечна старост екипе Електропривреде била је 24 године.

Електропривреду је предводио Денис Кадрић, а форма челне табле наше репрезентације улива наду пред почетак Европског првенства које ће у новембру бити одржано у Будви. Кадрић је остао непоражен, а остварио је три побједи и четири ремија.

Додатну сигурност екипу пружио је велемајстор Никита Петров, који ће ове године премијерно наступати за наш национални тим, а Петров је турнир завршио са истим скором као Кадрић 5/7 и дефинитивно ће бити ослонац и клуба и репрезентације. Лука Драшковић је солидном игром освојио 4 поена

из 7, а надамо се да ће наш најмлађи велемајстор темпирати форму за предстојећи континентални шампионат.

Радује форма наших репрезентативца, али више од свега радује бљесак Пека Ђуровића. Млади и талентовани Цетињанин пружио је сјајну игру, у великом стилу савладао велемајстора Велимира Ивића једног од најбољих младих играча ових простора, а остаје жал због ремија са Сантос Латасом Хаимеом (2650) гдје је у цајтноту Пеко испустио велику предност! Браво, Пеко и

надамо се да ћеш наставити са dobrim резултатима!

Никшићки трио: Александар Томић, Божидар Кисић и Вук Милетић, те Мило Побор пружили су солидну игру и допринијели добром пласману екипе на великој смотри свјетског шаха.

Вриједно је споменути да је на шаховској "Лиги шампиона" наступао и Андреј Шуковић, који је бранио боје београдског "Змаја". Шуковић је у шест партија освојио 4,5 поена и увећао свој рејтинг за два поена.

У судијском дијелу имали смо два представника, а то су: Игор Вујачић и Лука Љешковић. Вујачићу је указана велика част и био је замјеник главног судије на Купу шампиона који је окупио рекордан број екипа у обје конкуренције - 84 у мушкој и 26 у женској.

Наредне године домаћин Европског купа шампиона биће Србија.

Побједник овогодишњег издања Купа шампиона је екипа норвешког "Офершпила", коју је предводио Магнус Карлсен. Надамо се да ће Карлсен сјајну и надахнуту игру поновити и на предстојећем Европском шампионату у Будви, те на тај начин додатно увеличати шаховски спектакл у метрополи нашег туризма.

Такође, вјерујемо и да ће шахисти "Електропривреде", уз подршку наше компаније, наставити са низањем успјешних резултата којим ће нас, у најбољем свјетлу, и убудуће представљати на најпрестижнијим европским шаховским смотрима. Увијек уз наше спортисте!

Драгана Б. Мијушковић

ШАРАНСКА ЛИГА ЦГ

Двије бронзе за СРК ЕПЦГ

Риболовни клуб ЕПЦГ освојио је треће мјесто на Првенству и у Купу Црне Горе у дисциплини лов шарана.

Риболовци нашег клуба, Перко Томашевић и Андрија Булајић су након освојеног трећег мјеста и у колу Шаранске лиге ЦГ, имали успјешан наступ и у другом колу, које је одржано од 13. до 15. октобра, па су на крају однијели вриједну бронзу.

Током другог кола Шаранске лиге на Ливеровићком језеру одржао се и Куп

у истој дисциплини, гдје је СРК ЕПЦГ такође освојио треће мјесто, а тог дана наши такмичари упецали су и највећег шарана, тежине 6,100 кг.

- Задовољан сам успјехом, јер смо освајањем медаље обезбједили учешће на Јадранско подунавском купу, односно на Балканском првенству. Велики је успјех освојити медаље у изузетно јакој конкуренцији и борби на језеру 48 сати без престанка - истакао је Томашевић.

Драгана Б. Мијушковић

Пива: Излет који се памти

Од када знам за себе, никада нијесам волио љетње, километарске колоне возила по цестама Приморја, када морам сто километара, возити два-три сата, понекад и више. Нијесам ја за то! Сваки слободан дан користио сам за путошествовије по Сјеверу, Југ сам оставио за септембар-октобар.

Са другарима са којима се нијесам видио од матуре, кренуо сам за Плујине, сазнањем да никада нијесу били у овом дијелу Црне Горе, био сам изненађен, нијесам им могао вјеровати. Ове просторе сам обилазио безброј пута и на себе сам преузео улогу и организатора и водича. Од Цетиња до Плујина је 139 километара, наша километража је била много већа. Свртали смо у етно село »Извор«, посјетили смо манастир Пива, свртали у селу Горинско, обишли Кулу Лазара Сочице, прошетали Плујинама, крстарили Пивским језером и на крају завршили у националном ресторану »Сочица«

**Текст и фотографије:
Андрија Касом**

По обичају, на моју иницијативу, кренули смо са првим зрацима Сунца. Не знам зашто, увијек кад желим неће поћи крећем у раним јутарњим сатима. Себе не могу замислити да на неку путошествију кренем у првим поподневним сатима. Можда ћу некада и сазнати што је разлог томе.

Пут од Никшића до Плужина, који обично траје око сат времена, одужио се, иза сваке кривине откривале су се природне љепоте вриједне пажње, које смо жељели овјеквјечити... Сlike које је природа насликала најљепшим бојама, за тренутак нас остављају без даха... Села на све стране... Удаљени кућерци... Ливаде пуне пољског цвијећа и лептира... Стада оваца... Људи... Љепоте којима нема краја...

Дивља љепота налик љепоти дуге, увијек очара и одводи у свијет налик свијету из бајке...

Долазак до етно села »Извор«, наше прве станице на овом путовању, и сусрет са љубазним и предусретљивим домаћинима... Морало се нешто презалогажити. По старом обичају чаша домаће шљивовице је неизбјежна... Не може јој се одољети /препоручујем је/... Домаћа пита »зељаница«, пита са сиром, домаће кисјело млијеко... Домаћи производи, које треба пробати... Гурманском задовољству као и погледу на Пивско језеро никад краја... Али, морало се поћи, своју замишљену туру сам морао спровести од прве до задње тачке.

Манастир Пива, јединствен не само на нашем простору, већ и ван граница наше земље, је доживљај за себе... Окружен шумама и ливадама, гордо и

достојанствено је заузео своје мјесто чију тишину и спокојство пара цвркат птица... Прича о Манастиру је добро знана... Саграђен између 1573. и 1586. године некада се налазио на извору ријеке Пиве... Због изградње Пивског језера морао је бити премјештен, и то је још један разлог његове јединствености... Премјештање од мјеста на којем се налазио до локације на којој се данас налази трајало је 13. година... Премјештан је камен по камен... Манастир у својој Ризници чува велико благо: Псалтин Ђурђа Црнојевића, вриједне колекције старих рукописа, као и личне ствари Баја Пивљањина – Националног хероја...

Долазак у село Горинско и посјета Куле Лазара Сочице, знаменитог јунака овог краја из времена турских ратова, о којем су остала забиљежена бројна предања и легенде, је наставак наше

бајке... Поглед који се пружа са овог мјеста је још једно задовољство, мало је ријечи са којима се може описати љепота која се пружа као »на длану«... У непосредној близини Куле, налазе се мале сеоске кућице, вриједни људи, весела разиграна дјеца, чију игру сам усмјерењем објектива према њима, прекинуо... Било ми је жао због тога, као што сам осјетио и жал што ово село морам напустити, јер вријеме сувише брзо пролази...

Чекају нас Плужине и возња језером...

Ново узбуђење, још једна авантура...

Долазак у Плужине, укрцај на брод и возња Пивским језером... Пивско језеро је вјештачко језеро дужине око 46 километара и дубине преко 200 метара... Нови призори дивље љепоте се указују пред нама... Иза сваке кривине откривају се нове слике... Фото-апарати шкљоцају, камере снимају... Сви имамо само једну жељу, што више ове љепоте овјеквјечити... На предходно резервисаном броду, чекало нас је ново изненађење – приганице са медом, меза, пиће... употпуњавали су љепоту возње језером... У себи, по ко зна који пут, осјетио сам понос што припа-

дам овој земљи, овом камену и води, овим људима...

Два сата возње прошла су као један трен...

Лијепо дружење, наставило се у ресторани »Сочића« у којем смо пробали пивску крушку, медовину, специјалитете домаће кухиње, коју са поносом

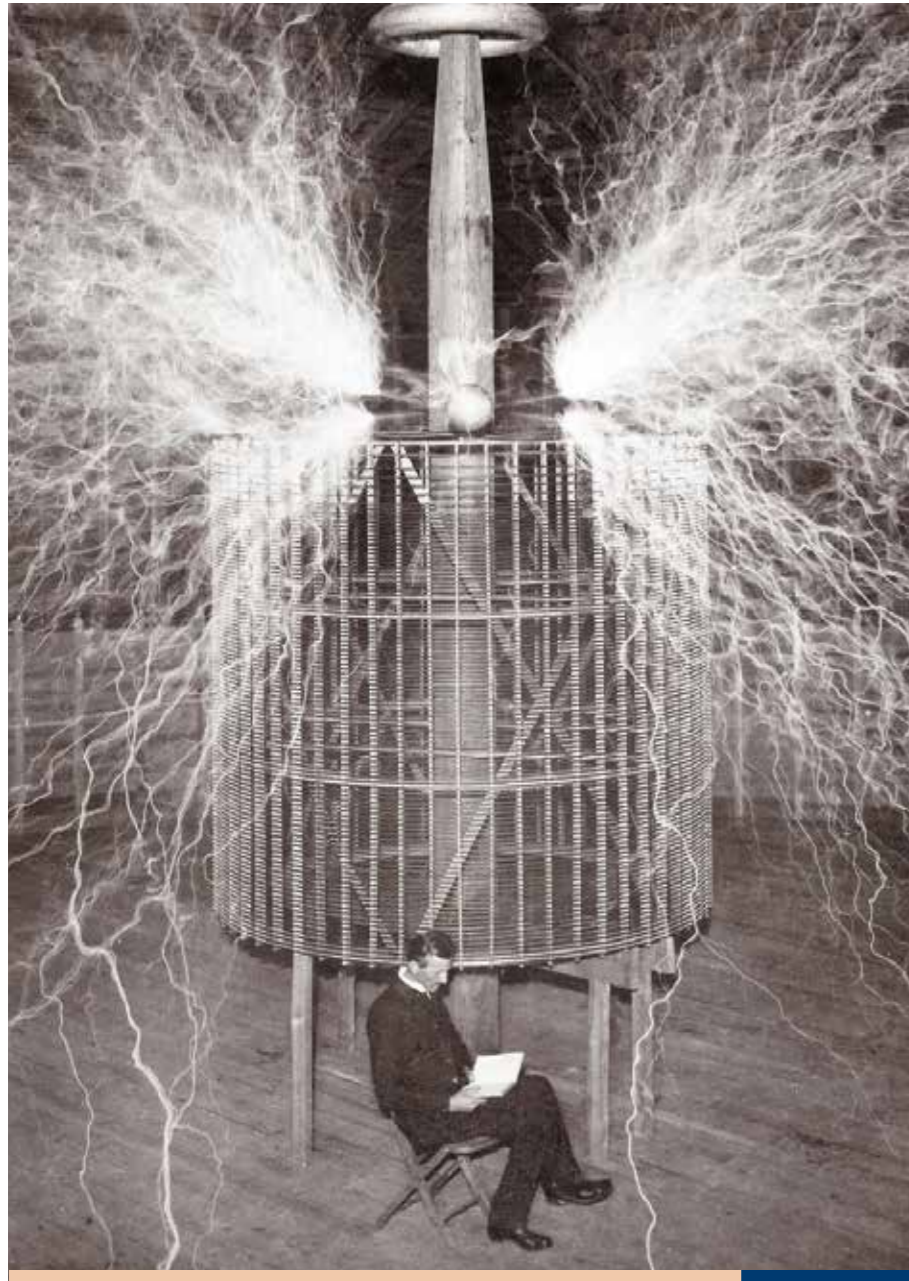
треба другима понудити да пробају и уживају у њеним специфичностима...

Ко крене овим путем, неће погријешити.

Ко се одлучи за овај излет, неће жалити.

Ко види ову дивљу љепоту, поново ће јој се вратити.

НИКОЛА ТЕСЛА

Далеко би нас одвело набрајање свих Теслиних проналазака од којих сваки представља област за себе. Такви су његови огледи добијања вјештачких муња у Колораду, изазивање вјештачких земљотреса, бежични пренос енергије, систем освјетљења свјетских размјера, патенти, поновљени и непоновљени огледи, његови визионарски снови пионира васионских летова ...

Тесла има више оригиналних проналазака него ико други у историји. Сматра се да је већи него Архимед, Фарадеј, Едисон ... Фундаментална а исто толико револуционарна открића својом смјелашћу превазилазе све што постоји у историји свијета. Он је искорачио за читаво столеће испред свога времена.

Овај циновски ум на пољу технике посједовао је задивљујућу урођену скромност у начину живота и према свим почастима и признањима која су му одавана. Није за себе тражио ништа. Одбио је да прими и Нобелову награду и многа одликовања, дипломе и почасте. "... За славу и све богатство свијета не дајем ништа. Тако сам створен, задовољство налазим у раду ..." - говорио је Тесла.

Част се не може одузети,
она се може само изгубити.

Антон Павлович Чехов

Мисли које владају нашим осјећајима,
које нас воде и нациру, помажу
нам да побјеђујемо или нас
тјерају да потонемо.

Оскар Шелбах

Тајна успјеха је само у
томе да се покренеш.

Агата Кристи

Коначно мјерило човјека није
гђе стоји у моменту удобности и
погодности, већ гђе он стоји
у времену изазова и провокација.

Мартин Лутер Кинг

Чудно је то како је мало потребно да
будемо сретни, и још је чудније како
нам баш то мало увијек недостаје.

Иво Андрић

Ђелуј брзо, размишљај полако.

Герман Грир

Не погријешити је велика грешка.

Роберт Халф

Храброст има само онај који
зна да се ви бојите.

Франклин П. Џонс

Паметан човјек види онолико колико
му треба, а не колико може виђети.

Мајкл де Монтање

Увијек учините једну ствар мање, него
што мислите да можете.

Бернард Барух

Не заборављај своје
неуспјехе у часу успјеха.

Кинеска народна изрека

Када једном направите уступак, нема
шансе да се вратите на почетак.

Хауард Хјуџ

Више мува се ухвати кашиком меда
него са двадесет буради сирћета.

Хенру IV

Када Вам човјек понавља своја
обећања, будите сигурни да
намјерава да Вас обмане.

Едмунд Фулер

tanja.nikcevic@epcg.com

„БУДИ У ТОКУ
– БУДИ У ИГРИ“

НАГРАДЕ
94 кола:

MOTOROLA SMARTPHONE
ТЕЛЕФОН

x1

DEFENDERTECHNOLOGY
CAR CHARGER

x2

MS INDUSTRIAL
HOLDER

x3

REDRAGON ARES
GAMING СЛУШАЛИЦЕ

x5

DELL TORBA

x5

MS NOTE TORBA

x5

92. КОЛО
НАГРАДНЕ ИГРЕ

„БУДИ У ТОКУ
– БУДИ У ИГРИ“

92. КОЛО
НАГРАДНЕ ИГРЕ

„БУДИ У ТОКУ
– БУДИ У ИГРИ“

Наградно питање:

КОЈИ ДАТУМ СЕ СЛАВИ КАО ДАН ТЕ ПЉЕВЉА ?

ПРАВИЛА:

Право учешћа у наградној игри имају само запослени у ЕПЦГ који тачно одговоре на питање и пошаљу купон са одговором и личним подацима. Сваки запослени може послати само један купон. Сви који пошаљу два или више купона, као и они који погрешно одговоре на питање, биће дисквалификовани. Наградну игру приређује Сектор за корпоративне комуникације, те запослени у њему не могу учествовати.

Купоне је потребно послати најкасније петнаест дана од датума изласка листа на адресу ЕПЦГ, Сектор за корпоративне комуникације, Вука Караџића 2, Никшић, са назнаком „за наградну игру“, или убацити у за то предвиђене кутије.

Добитници ће бити контактирани по извлачењу, а њихова имена објављена у наредном броју листа Електропривреда.

КОМИСИЈА ЗА ИЗВЛАЧЕЊЕ:

Татјана Кнежевић Перишић (Сектор за корпоративне комуникације)
Миодраг Вуковић (Сектор за корпоративне комуникације)

” ДОБИТНИЦИ 93. КОЛА:

Motorola SmartPhone телефон X 1
Биљана Раичевић (ХЕ Перућница)

Baseus Powerbank X 2
Маја Булајић (Дирекција)
Јелена Дендић (Снабдијевање)

Компресор SKYCAR X5
Милан Влаховић (ХЕ Перућница)
Мирко Раичевић (ХЕ Пива)
Амер Бамбур (ТЕ Пљевља)
Зоран Ивановић (ОЈ Колашин)
Светозар Раичевић (Снабдијевање Подгорица)

Патоснице за ауто X 5
Сања Никезић (Дирекција)
Милица Миликић (ОЈ Бијело Поље)
Владета Канкараш (ОЈ Пљевља)
Милош Јововић (ХЕ Пива)
Рајко Јелушић (ОЈ Бар)

Тигањ за грил TEFAL X 5
Љубица Мудреша (ОЈ Цетиње)
Милица Пуровић (Дирекција)
Миља Јоловић (ТЕ Пљевља)
Драгиња Бакрач (ХЕ Пива)
Лидија Рабреновић (ОЈ Херцег Нови)

Име и презиме:	Име и презиме:
Пословна јединица:	Пословна јединица:
Број телефона:	Број телефона:
е-маил:	е-маил:
Одговор:	Одговор:

PODIJELIMO TERET

Od 1. avgusta do 31. oktobra

